

NESTRNOST

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 8. september 1972

Štev. 36 (1573)

ZLI SADOVI NESTRPNOSTI

povsod terjajo najostrejšo obsodbo

Svet je presunila vest o krvavi drami, ki jo je pred dnevi na olimpijskih igrah v Münchenu povzročila do fanatizma stopnjevana narodnostna in rasna nestrpnost. Mednarodna javnost je ogorčena ter upravičeno obsoja — ne le neposredne storilce, ampak tudi vse tiste posredne sokrivce, ki so kakorkoli prispevali temu, da so se načrtno gojene in neprestano razpihovane strasti izdivjale v zločinski akciji, ki je terjala 17 človeških življenj.

Vendar pri tem niso odločilnega pomena kakšna kvaliteta ali kvantiteta merila. Žrtve nestrpnosti ne gre ocenjevati po številčni moči ali drugačni vrednostni stopnji; sadi intolérance so obsojanja vredni vedno in povsod, ne glede na kraj in na okolnosti, kjer se pojavljajo. In še nekaj: nestrpnost ne postane ogabna šele tedaj, ko doseže višek v krvavi dram, marveč je taka že od vsega začetka.

V začetku so sadi tega zla — vsaj navidezno — morda res še malenkostni in kot takšni preveč lahko zapeljejo k bagateliziranju. Ravno v tem pa je nevarnost, da se obsega in zlasti posledic zavemo šele tedaj, ko je lahko že prepozno. Nočnega napada neznanih storilcev na gostišče Janeza Wutleja v Velsah pri Škocijanu le dve uri zatem, ko se je imenovanemu minulo soboto v radijski oddaji zveznega kanclerja zavzemal za pravično rešitev manjšinskega vprašanja, gotovo ni mogoče primerjati z münchensko tragedijo. Toda tudi v tem primeru, kakor že pri nešteti drugih napadih na koroške Slovence

in njihove ustanove, je šlo za dejanje, ki je sad nestrpnosti, posledica ščuvanja na narodnostno mržnjo.

Takemu hujškanju smo na Koroškem pričeli že dolga leta. Tudi v omenjeni radijski oddaji smo slišali ostre izpade proti slovenskim voditeljem in proti slovenskemu tisku — tokrat iz ust znanega Abwehrkämpferja in bivšega polkovnika Hitlerjeve vojske Klingeja. Izpade, ki jih določeni krogi v deželi vedno spet ponavljajo in s tem sistematično zastrupljajo ozračje, v katerem potem prihaja do napadov na Slovence in v katerem predvsem ni mogoče najti take rešitve odprtih manjšinskih vprašanj, ki bi bila pravična in širokogrudna ter bi odgovarjala črki in duhu člena 7 državne pogodbe.

V že omenjeni radijski oddaji (pri kateri je Janez Wutle sodeloval le kot zasebnik in tudi vabljen

ni bil v svojstvu zastopnika Slovencev; zato je poskus tiska, da bi ga zdaj prikazali kot predstavnika Slovencev v razgovoru z zastopnikom Abwehrkämpferjev, skrajno neokusen) je zvezni kancler dr. Kreisky med drugim dejal, da mora biti večinski narod napram manjšini širokogruden in tolerant. S temi besedami se povsem strinjamo in samo želimo, da bi jim odgovarjala tudi dejanja. Ravno zaradi tega pa moramo ugotoviti, da je dosedanje reševanje člena 7 vse prej kot širokogrudno, kakor ob hujškah izpadih in fizičnih napadih proti zavednim Slovincem ne more biti govora o toleranci.

Žaloigra, ki je zasenčila olimpijske igre v Münchenu ter zadala hud udarec olimpijskemu duhu mednarodnega prijateljstva in enakopravnega sodelovanja brez razlike pokolenja, jezika in barve kože, bi morala biti svarilo tudi na Koroškem. Gotovo: ubitih ljudi in razbitih okenskih šip ni mogoče postaviti na isto raven. Kljub temu pa je tudi tukaj določena paralela — v enem kot v drugem primeru je šlo za dejanje, ki se je porodilo iz nestrpnosti. In kdo more končno jamčiti, da sli sadi nestrpnosti lepega dne tudi na Koroškem ne bodo samo razbito steklo, marveč človeške žrtve (kakor se je to sploh že dogajalo!). Zato pa je treba pravočasno, dokler je še čas, napraviti vse potrebno, da bo v deželi končno zavladalo takšno vzdušje, v katerem širokogrudnost in toleranca ne bodo samo lepa gesla, enakopravnih in enakovrednih narodov.

Seja Upravnega odbora

ZVEZE SLOVENSKE
ORGANIZACIJ
NA KOROŠKEM

Celovec. — Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je na svoji seji v torek 5. septembra razpravljalo o trenutnem narodno-političnem položaju ter po izčrpi ocenilo stanja in zlasti v zvezi z različnimi pojavi sklenilo potrebne ukrepe in smerice za nadaljnje delo.

Vredno se je boriti za našo bodočnost

Na proslavi 60-letnice SPD „Bilka“ v Bilčovsu (o kateri obširno poročamo na 3. strani — op. ured.) je spregovoril tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiss, ki je uvodoma prikazal požrtvovalno in neumorno delo prosvetne delavce, ki je doseglo svoj višek v nacistični dobi, ko je nemški nacionalizem hotel doseči svoj cilj z izseljevanjem slovenskih družin in s fizičnim iztrebljanjem koroških Slovencev. Vendar tudi v tistem času je izobrazil, ki jo je dobival naš človek v prosvetnem društvu, dajala dovolj moči, da je prestal največje preizkušnje.

Toda uprimo pogled v bodočnost, v čas, ki bo terjati od nas prav tako vse moči, je nadaljeval govornik. Ali bo prosvetno društvo še imelo svoj pomen? Na to vprašanje lahko odgovorimo z jasnim „da“, kajti vrednote, za katere so se doslej borili in delali naši prosvetniki, bodo v času, ki spričo hitrega razvoja v gospodarskem, tehničnem in vsesplošnem napredku postavlja našo narodnostno skupnost pred posebne probleme, veljale le še v večji meri. Za bodoče uspešno delo pa je potrebno, da v kulturno udejstvovanje vključimo vse naše ljudi, kajti samo s strnjnimi močmi bomo kot rasnarodovalnim poskusom naših nasprotnikov. Nihče naj ne stoji ob strani, vsake naj se čuti poklicanega k sodelovanju; ne kritika temveč delo naj nas odlikuje. V prvi vrsti je na nas samih, v kolikšni meri se zavedamo svojih dolžnosti in jih izpolnjujemo, da ohranimo naš ljubljani materni jezik.

Po drugi strani pa kot manjšina pričakujemo od večinskega naroda razumevanje za naše stremeljenje, da ljubimo svoje“ z željo, da ohranimo našo kulturo in naš jezik. Če hočemo tisto, kar so nam izročili naši starši, ohraniti in izžarevati v vsakdanjem življenju, potem to ni prenapeti nacionalizem ali šovinizem, kakor nam na žalost to mnogokrat očitajo. Želeli bi, da bi bila večina širokogrudna do nas, kajti predvsem od večine

je odvisno, če obstaja tako imenovani „manjšinski problem“. Prav te dni doživljamo, kako del večinskega naroda reagira na predloge o dvojezičnih napisih: že ta minimalni poskus delne rešitve nam zajamčene pravice vzbudi reakcije, da smo lahko upravičeno zaskrbljeni za bodoči razvoj. Zato pozdravljamo in podpiramo vse napore za pomiritev v deželi z željo, da bi resnično zavladal duh tolerance večine do manjšine, saj le v takem vzdušju je možno uspešno delo.

Predsednik SPZ je dejal, da so bile slovenske kulturne organizacije v zadnjih letih deležne finančne podpore s strani dežele in države, vendar — kakor je poudaril — moramo ponoviti zahtevo po enaki podpori za prosvetno dejavnost, kot so je deležne kulturno-prosvetne skupine večinskega naroda. Nadalje zahtevamo sorazmerno enako aktivno in pasivno udeležbo na sodobnih kulturno-prosvetnih in komunikacijskih sredstvih ter pospeševanje prizadevanj na glasbenem, dramskem, folklornem in literarnem področju. Ne nazadnje pa poudarjamo pravico do slovenskega oddelka pri deželni kulturni referatu, ki bo imel na skrbi pospeševanje naše narodno kulturne in prosvetne dejavnosti. Izpolnitev te zahteve, postavljene že v skupni spomenici koroških Slovencev in ponovljene na vseh dosedanjih občnih zborih SPZ, bi pomenila odstranitev diskriminacije manjšine. Vodja takega oddelka mora biti človek našega zaupanja, kajti prav na najnovejšem primeru iskanja slovenskih imen za dvojezične napise smo spet doživeli, ko „strokovnjaki“ ne vedo ali nečejo vedeti za prava slovenska imena. Naša zahteva je upravičena in jo kot lojalni avstrijski državljani tu slovesno ponavljamo.

Svoja izvajanja je predsednik SPZ zaključil z ugotovitvijo: Od naše življenjske volje, od pripravljenosti večine, da uresniči člen 7 državne pogodbe ne le po črki marveč tudi po duhu, ter od skrbi matičnega naroda za nas je odvisna naša bodočnost, za katero se je vredno boriti tudi v prihodnjih desetletjih!

OB ZAČETKU ŠOLE:

Poslužimo se svoje pravice in možnosti:

Prijavimo otroke k dvojezičnemu pouku!

Ob začetku novega šolskega leta Vas hočemo ponovno opozoriti na možnost prijave Vašega otroka k dvojezičnemu pouku, kakor to predvideva manjšinski šolski zakon. Prosimo Vas, da trezno preudarite vse prednosti znanja dveh jezikov že v najmlajših letih ter se nato poslužite svoje pravice.

Mislamo, da nam ni treba posebej razlagati koristi znanja dveh jezikov, ki se jih otrok lahko in hitro priuči. Kajti to je znanstveno dognano in povsod po svetu se trudijo v to smer. Tako šolanje priporočajo tudi najuglednejši pedagogi po vsem svetu.

Koroški Slovenci imamo to možnost že doma, ko otroka učimo svojega materinega jezika. Okolica in šola pa ga naučita drugega deželne jezika. Zato ima naš otrok pri vstopu v prvi razred najboljše pogoje, da se v obeh deželnih jezikih izpopolni in se priuči njune knjižne oblike. Če torej hočete svojemu otroku dobro, potem mu ne jemljite te lepe možnosti, za katero ga bodo njegovi sošolci kasneje v življenju zavidali.

Dognano je, da otroka dveh jezikov v osnovni šoli nikakor ne obremenjuje, nasprotno, njegovo mišljenje s tem postane bolj razgibano in mu pozneje olajša učenje tretjega in četrtega jezika. To še posebej velja za učenje ostalih slovanskih jezikov, ki postajajo iz leta v leto bolj važni za mednarodne odnose.

Čeprav drži, da je slovenščina jezik razmeroma majhnega naroda, je vendar za naše kraje v času odprtih meja in dobrega sosedstva poleg nemščine najpotrebnejši jezik.

Našemu priporočilu se je priključila tudi Avstrijska liga za človekove pravice.

Svojega otroka lahko prijavite pri upravi šole v prvih desetih dneh po začetku šolskega leta.

Križanska kulturna zveza
Lovro Kaselj, predsednik

Slovenska prosvetna zveza
Hanzi Weiss, predsednik

Gemeinsam ins Europa der Zukunft!

In der Allgemeinen Erklärung der Menschenrechte heißt es im Artikel 26, daß die schulische Ausbildung die volle Entfaltung der menschlichen Persönlichkeit und die Stärkung der Achtung der Menschenrechte und Grundfreiheiten zum Ziele haben solle; ferner soll sie Verständnis, Duldsamkeit und Freundschaft zwischen allen Nationen und allen rassischen und religiösen Gruppen fördern und die Aufrechterhaltung des Friedens begünstigen.

Es würde uns mit Genugtuung erfüllen, wenn wir diese hehren Ziele in Kärnten, das gern als Modell eines Vereinigten Europas hingestellt wird, verwirklichen könnten. Zweifellos kann die Schule sehr viel dazu beitragen, indem sie die Jugend von klein auf in dieser Richtung erzieht und ihr die Möglichkeit gibt, das Zusammenleben zweier gleichberechtigter und gleich geachteter Völker bereits in der Klassengemeinschaft zu praktizieren.

Um in die Kultur des eigenen Volkes einen tieferen Einblick gewinnen zu können, ist es erforderlich, seine Kenntnis der Muttersprache möglichst zu vervollkommen. Ebenso ist es für das friedliche Miteinander zweier Völker und für die Achtung der Kultur des Nachbarn von unschätzbarem Wert, sich mit den Grundlagen seiner Kultur und seiner Sprache vertraut zu machen.

In Südkärnten bietet das Schulsprachengesetz jedem Kind die Möglichkeit, beide Landessprachen zu erlernen und sich damit die Grundlagen für die Achtung der Menschenwürde des Nachbarn zu schaffen, ein Ziel, das seit jeher zu den vornehmsten Aufgaben der Österreichischen Liga für Menschenrechte gehört. Helfen Sie mit, diesem Ideal näherzukommen, indem Sie von Ihrem Recht und Ihrer Möglichkeit Gebrauch machen und Ihr Kind zum zweisprachigen Unterricht anmelden.

LH a. D. Ferdinand Wedenig
Kärntner Landesleiter und Präsident
der Österr. Liga für Menschenrechte

Zakon o nadziranju cen je stopil v veljavo

Minuli teden je začel veljati zakon o nadziranju cen, ki ga je na predlog zvezne vlade parlament sklenil še pred poletnimi počitnicami. Namen tega zakona je v bistvu dvojen: na eni strani naj zavre dosedanje, precej divje navijanje cen; na drugi strani pa naj omogoči urejen prehod gospodarstva na nove pogoje. Do novih pogojev bo avstrijsko gospodarstvo prišlo že 1. oktobra, ko bo stopil v veljavo interimski sporazum o postopni liberalizaciji trgovine z deželami Evropske gospodarske skupnosti in o postopni odpravi carin v tej trgovini. Docela pa bodo novi ameriški pogoji stopili v veljavo 1. januarja 1973, ko se bo bistveno spremenil sedanji sistem obdavčenja blagovnega prometa, ko bo sedanji davek na blagovni promet zamenjal davek na povečanje vrednosti blaga.

Nadziranje razvoja cen sodi sedaj v pristojnost organov javne varnosti, to je policije in žandarmerije. Iz vrst teh organov sta v vsakem političnem okraju določeni dve osebi, da nadzirata razvoj cen in proučujeta s tem povezane kalkulacije industrije in trgovine. Če krajevno ugotovita večje razlike med cenami, morata te razlike javiti okrajnemu glavarstvu, ki nato proti navijalcem uvede kazenski postopek.

S tem zakonom je navijanje cen podvrženo občutnim kaznim. Kdor krši določila zakona in kdor zaradi znižanja carin ne bo ustrezno znižal prodajne cene blaga, mora računati s plačilom denarne kazni do 50.000 šilingov ali pa z zaporom do treh mesecev. S podobno kaznijo mora računati tudi tisti, ki blaga, ki ga ima na prodaj, nima označenega s cenami, ki jih zahteva.

Kolikšnega pomena je ta zakon in kako je bil potreben, razvidimo iz velikih razlik v cenah za eno in isto blago. Te razlike je zadnje dni najbolj predočila koroška delavska zbornica, ko je objavila analizo razlik v cenah za 260 vrst blaga po 207 koroških trgovinah, ki jih je anketirala. Pri tem je n. pr. ugotovila, da znašajo te razlike pri kavi 28 odstotkov, pri mineralni vodi 45 odstotkov, pri globoko zmrznjeni zelenjavi in pri testeninah pa celo 49 odstotkov. Podobne razlike je ugotovila tudi pri drugem blagu široke potrošnje. Tako je ugotovila, da znaša pri pohištvu razlika med najnižjimi in najvišjimi cenami za enak komad pohištva 15 odstotkov, pri električnih

strojih in orodju pa celo 25 odstotkov. Podobne razlike je ugotovila tudi med cenami ene in iste vrste premoga.

Analize razlik v cenah in njihovega razvoja se je lotilo sedaj tudi zvezno ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo. Istočasno je kancler Kreisky napovedal ukrepe vlade na področju gradbenega gospodarstva, ki naj privedejo do ustavitve naraščanja cen storilnosti v gradbeništvu.

Kakor vse kaže, se je dunajska vlada z uveljavitvijo zakona o nadziranju cen z vso resnostjo lotila prizadevanj, da prepreči nadaljnje naraščanje cen, s tem zmanjševanje vrednosti pridelanega šilinga. Kakšen bo uspeh teh prizadevanj, je vendar v največji meri odvisno od prebivalstva samega. Če bo tudi po svoje pomagalo organom, ki jim je poverjena naloga nadziranja cen, potem mora že v doglednem času priti do uravnovešenja cen, po prvem oktobru pa tudi do njihovega znižanja.

Z akcijo, s katero socialistična vlada spremlja uveljavitev zakona o nadziranju cen, je v precejšnji meri odvzela veter tozadevnim navideznim prizadevanjem OVP oz. njenim predstavnikom iz vrst trgovine in industrije. Le-tim sedaj ne preostaja drugega kot da se pokorijo določilom zakona. Drugače ulegne že v kratkem priti na dan resnica, da so prav ti krogi dejanski navijalci cen in da s svojim letošnjim navijanjem niso le oškodovali domačega prebivalstva in turističnih gostov, marveč jim je šlo tudi za to, da diskreditirajo socialistično vlado. (bl)

Zagrebski mednarodni velesejem doslej največji sejem v Jugoslaviji

Včeraj je bil na zagrebškem razstavišču svečano odprt letošnji jesenski Zagrebški mednarodni velesejem, ki po številu razstavljalcev in sodelujočih držav velja za doslej največjo sejmsko prireditev v Jugoslaviji. Na sejmu sodeluje namreč 6300 razstavljalcev iz 55 držav sveta in Jugoslavije, ki razstavljajo svoje eksponate na 270.000 kvadratnih metrov razstavnega prostora. Po površini in številu razstavljenih eksponatov — le-teh je okrog 300.000 — je to tretji največji sejem v Evropi in hkrati tudi eden največjih sejmov na svetu sploh.

Na letošnjem sejmu sodeluje iz Jugoslavije 1000 razstavljalcev, ki so zasedli okrog 155.000 kvadratnih metrov razstavnega prostora; Slovenija zavzema v tem okviru pičlo tretjino. Za udeležbo tujih držav je nedvomno značilno, da so letos pripravili kar 40 kolektivnih razstav ter se je njihovo število v primerjavi s prejšnjimi leti povečalo tako pri zahodnih kot tudi pri vzhodnih državah. Prvič se na zagrebškem velesejmu predstavljajo Severna Koreja, Slonokoščena obala, Hongkong in Bangladeš, ni pa letos zastopana LR Kitajska, ker je bil sklenjen sporazum, da bo v Zagrebu sodelovala le vsako drugo leto.

Jesenski mednarodni velesejem v Zagrebu ima izrazito poslovni značaj in je zato razumljivo, da ga bo v prihodnjih dneh obiskalo tudi večje število poslovnih ljudi iz inozemstva. Razumljivo pa bo sejmska prireditev pritegnila zlasti mnoge tisoče domačinov.

Letošnji jesenski velesejem bo trajal do 17. septembra.

Največji muzej posvečen stalingrajski bitki

V Stalingradu, legendarnem mestu ob Volgi, ki je bilo po vojni preimenovano v Volgograd, gradijo muzej, ki bo največji na svetu. Posvečen bo eni najpomembnejših bitk v zgodovini človeštva — boju za Stalingrad, ki je pomenil prelomnico v drugi svetovni vojni.

Pred tridesetimi leti avgusta 1942 se je na planjavah ob Volgi začela srdita bitka, v kateri se je odločala usoda Sovjetske zveze in vseh narodov, ki so se upirali takrat še zmagovitemu fašizmu. Po dolgi meseci junaške obrambe Stalingrada se je sovjetskim četam posrečilo, da so pri tem mestu, spremenjenem v kup ruševin, zajele cvet nacistične vojske in zadale Hitlerju enega najbolj bolečih porazov, tlačenim narodom pa dvignile moralo in upanje v dokončno zmago.

Ob tridesetletnici te velike bitke so začeli pri Stalingradu graditi veličasten muzej, ki bo največji na svetu. Poleg razglednega stolpa in orjaških, do 120 metrov dolgih panojev, na katerih bodo prikazane vse glavne faze zgodovinske bitke, bo v sklopu muzeja tudi sloviti "mlin", to je ruševina večnadstropnega poslopja, ki je bilo vozlišče fantastičnega odpora obleganih sovjetskih čet.

Po dograditvi bo stalingrajski muzej poleg orjaškega spomenika, ki se dviga visoko nad Stalingradom, pričal o junstvu sovjetskih rodoljubov, ki so pred tridesetimi leti na okopih Stalingrada izbojevali zmago, ki je pomenila prelomnico v drugi svetovni vojni.

Pred dobrimi tremi leti je skupina slovenskih emigrantov iz Beneške Slovenije organizirala v Švici svoje društvo. Pobudnik združevanja preprostih ljudi iz sveta pod Matajurjem je bil sindikalni funkcionar Dino del Medico. Medtem ko se je v začetku društvo ukvarjalo predvsem s praktičnimi vprašanji članstva ter njihovim povezovanjem z ožjo domovino, je njegovo delo kmalu dobilo širši obseg. Gospodarski preporod Beneške Slovenije in narodnostne pravice prebivalstva — to sta temeljni področji dela društva v zadnjem času.

Zdaj živi po svetu 18.000 do 20.000 beneških Slovencev. Raztepli so se povsod. Nekateri kopljejo v belgijskih rudnikih, drugi so zaposleni v švicarskih, francoskih in italijanskih tovarnah, mnogi pa so si poiskali prostor pod soncem tudi v prekomorskih deželah, od Avstralije do Kanade. In kot so se neorganizirano izseljevali, tako se tudi neorganizirano vračajo v varljivem upanju, da si bodo v boljših razmerah doma uredili življenje.

Ze 18 sekij

Dolga leta so bili emigranti, ki so prihajali na kratke dopuste, v zimskih ali poletnih mesecih, navezani skoraj izključno na društvo "Ivan Trinko", ki jim je pomagalo odpirati vrata k oblaistem ob raznih priložnostih. Med zimskimi dopusti jim je priprav-

ljalo tudi tako imenovane "dnevne emigranta" s kulturnimi programi in družbenimi srečanji. Prav preko takih srečanj se je hitro širila ideja o društvu in zavzemala vse več pristašev. Združevanje delavcev pa so podpirali tudi sindikati. In tako so začele nastajati nove sekcije tudi izven meja Švice, v Belgiji, Franciji in severno-

Društvo kaže zlasti veliko prizadevanost v zadnjem letu. V decembru je ob velikem zborovanju emigrantov iz Furlanije Julijske krajine v Vidmu posebej opozarjalo s transparenti na probleme beneških Slovencev. Pridružilo se je tudi akciji proti zaprtju edinega industrijskega objekta v Beneški Sloveniji, opekarne v Čemurju,

šali njihov glas na srečanju Slovencev, Furlanov in Italijanov v Beneški Sloveniji.

Vez — "Emigrant"

Ker so zdomci iz Beneške Slovenije raztreseni po mnogih deželah, se med sabo težko povezujejo. Da bi popravili medsebojne zveze, je društvo začelo kmalu po ustanovitvi izdajati ciklostirano glasilo "Emigrant", ki pa se je kmalu izkazalo za preskromno. Potrebe so terjale boljši način informiranja. Tako je lansko jesen izšel "Emigrant" prvič tiskan (v Trstu). Že ta številka je opozorila, da bo list lahko živ povezovalni organizem le, če bo dihal z delavci. In tako imamo pred sabo prve tri letošnje številke, prav lepo oblikovanega, vsebinsko in oblikovno pestrega glasila, ki izhaja v mestecu Orde v Švici. Pisano je v slovenščini in italijanščini. Njegov novi uredniški odbor pa obljublja, da bo poslej redno izhajalo vsaka dva meseca. Že prve številke kažejo, da je glasilo naleto med bralci na ugodne odmeve. Takole na primer piše P. C. iz Ontario v Kanadi: "Vam pošiljam malo denarja za naše društvo. Borite se, znanci, da bi vsaj stara sirota prišel domov in z mano tudi moji sini, ki bi delali na naši zemlji. Kada bo prišel čas, ko ne bomo več 'zingari' zmeram po svetu...".

Lojze Kanto
Delo, Ljubljana

„Borite se, znanci!“

Gospodarski in narodnostni preporod v Benečiji

italijanskih industrijskih mestih. Zdaj jih je že 18. Zadnje so ustanovili pred slabima dvema mesecema v Milanu in kmalu bo vznikla tudi v Torinu.

V okviru društva imajo posebno vlogo sekcije v sami Beneški Sloveniji, ki so dragocena zveza med izseljenci in domačini. Taki sekciji delujeta zaenkrat v Subidu in Ceneboli.

„Za zdaj imamo organiziranih v društvih le dobrih 10 odstotkov naših delavcev. Mislim, da imamo dobro jedro. Čeprav včasih ni lahko premagovati tradicionalnega nezaupanja ljudi zaradi slabih izkušenj, bomo v prihodnje še hitreje napredovali,“ nam je dejal Ado Kont, nekdanji predsednik sekcije v Winterthuru v Švici, ki vodi sedaj urad za izseljence v Cedadu ter skrbi za reševanje njihovih socialnih problemov in za medsebojno povezovanje.

ter naslovilo več protestnih izjav na odgovorne dejavnike v deželi. Zlasti pa je bila opazna dejavnost društva pred parlamentarnimi volitvami. Skupaj z drugimi organizacijami beneških Slovencev se je zavzelo v posebnem dokumentu za ekonomske in druge ukrepe, ki bi ublažili gospodarske težave sveta pod Matajurjem. Od kandidatov stranke pa je zahtevalo zavzetost za odpiranje slovenskih šol ter omejitev vojaških služnosti.

Delavci v društvu se zavedajo, da bo boj za ublaževanje posledic emigracije še dolg, zato trkajo na vsa vrata. Pravkar se dogovarjajo z italijanskim veleposlanikom v Švici, da bi ga na posebnem sprejemu seznanili s svojimi specifičnimi problemi, ki se v marsičem razlikujejo od problemov italijanskih delavcev. In tudi prihodnjo nedeljo bomo sli-

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD — Glavni tajnik OZN dr. Kurt Waldheim je bil prejšnji teden na uradnem obisku v Jugoslaviji, kjer je imel razgovore s predsednikom zveznega izvršnega sveta Bijedičem in zveznim sekretarjem za zunanje zadeve Tepavcem, sprejel pa ga je tudi predsednik republike Tito. Pogovore so na obeh straneh ocenili kot zelo plodne in koristne. Pogovarjali so se predvsem o perečih svetovnih vprašanjih, kot so Bližnji vzhod, Indokina, razorožitev, kolonializem, razisem in podobno, prav tako pa so razpravljali tudi o tem, kaj bi lahko storili, da bi svetovna organizacija postala bolj učinkovita. V pogovorih je prišla do izraza velika podobnost stališč, kar je tudi razumljivo, saj sodi Jugoslavija med tiste države, ki se posebno aktivno zavzemajo za krepitev OZN ter reševanje odprtih vprašanj v duhu njene ustanovne listine.

MÜNCHEN — Olimpijske igre v Münchenu doživljajo tudi svoje politične „senzacije“. Tako je prišlo zadnjo soboto v središču mesta do srditega spopada med policijo ter demonstranti, ki so protestirali proti vojni v Vietnamu. V začetku je protivojna demonstracija, pri kateri je sodelovalo okrog 2000 ljudi, potekala povsem mirno, pozneje pa se je sprevrgla v hud spopad, o katerem je bavarski notranji minister dejal, da je bil bolj brutalen kot katerikoli do zdaj v Nemčiji. Med spopadom je bilo poškodovanih 58 policistov in večje število civilistov; nekaj demonstrantov je policija tudi aretirala.

TRST — Na židovski sinagogi v središču Trsta so se v noči od sobote na nedeljo pojavila žaljiva protižidovska gesla, „olepšana“ s fašističnimi simboli. To je bil v kratkem času že drugi napad na sinagogo v Trstu, medtem ko so židovsko cerkev v Gorici fašistični teroristi skoraj popolnoma demolirali. Sploh se v zadnjem času množijo izpadi fašističnih teroristov. Člani desničarske organizacije Avanguardia nazionale so po Trstu večkrat pisali nacistična gesla in risali kljukaste križe ter skrunili spominske plošče znanih antifašistov. Ponovno pa je prišlo tudi do izpadov proti tamkajšnji slovenski narodnostni skupnosti, ki je bila že večkrat tarča podivjanih nacionalistov.

PRAGA — Češkoslovaški zunanji minister Bohuslav Hnousek je izjavil, da je vlada v Pragi pripravljena podpisati z Zahodno Nemčijo sporazum o normalizaciji medsebojnih odnosov, in sicer še letos. Prav tako je minister Hnousek poudaril, da je Češkoslovaška pripravljena zglediti nesorglasja, ki obstajajo med Prago in Dunajem.

BONN — V Zahodni Nemčiji so zadnje čase vedno bolj v skrbah zaradi inflacije v nekaterih državah EGS, predvsem v Franciji in Italiji, boječ se „izvoza inflacije“ še v druge države te skupnosti. Zahodnonemški finančni in gospodarski izvedenci poudarjajo, da članice EGS še niso sprejele neogibnih ukrepov proti „poplavi denarja v obtoku“. Kakor je posneti iz izjave novega ministra za gospodarstvo in finance Helmuta Schmidta, Zahodna Nemčija ni posebno zadovoljna z zahtevami Francije, naj bi ustanovili centralni sklad, ki bi s krediti pokrival primanjkljaje članic EGS.

DUBROVNIK — V Dubrovniku je bil te dni 17. mednarodni seminar „Univerza danes“, katerega so se udeležili profesorji in študenti iz 40 držav, prav tako pa tudi predstavniki raznih mednarodnih organizacij, kot je UNESCO in druge. Glavne teme letošnjega seminarja so bile: Pouk na bodoči univerzi, vloga in mesto študentov v reformirani univerzi, planiranje izobraževanja, vprašanje mednarodne univerze in vzajemno vrednotenje univerzitetnih diplom. Seminar v Dubrovniku si je s svojim dosedanjim delom pridobil sloves strpne mednarodne tribune, na kateri profesorji in študenti z vzhoda, zahoda in iz tretjega sveta družno obravnavajo pereča univerzitetna vprašanja.

RIO DE JANEIRO — Brazilija, južnoameriška dežela s površino nad 8,5 milijona kvadratnih kilometrov (velika področja sploh še niso raziskana), bo morala verjetno potrpeti še do začetka prihodnjega stoletja, da bo končno dobila zemljevid v merilu 1:100.000. Doslej je kartografsko obdelanih komaj 18 odstotkov površine velike dežele z ogromnimi pragozdovi, in sicer predvsem južna področja, medtem ko je Amazonija, ki zavzema polovico vse države, na zemljevidu slej ko prej „velika praznina“.

ŽENEVA — Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije je od leta 1970 v Afriki zbolelo za kolero 85.049 ljudi, med katerimi jih je 13.216 umrlo.

60 let SPD „Bilka“ v Bilčovsu

dokaz nezlomljive življenjske volje koroških Slovencev

Sleheri jubilej je povod za praznovanje, posebno če gre za obletnico večdesetletnega plodnega dela. Če tako delo služi gojitvi slovenske kulturne in ohranitvi slovenske besede na naših podedovanih tleh, potem je to vzroka dovolj, da se takega jubileja veselimo vsi koroški Slovenci. Zato ni čudno, da je minulo nedeljo bil velik praznik v Bilčovsu, ko so proslavljali 60-letnico obstoja Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“, ki že šest desetletij naše rojake v Bilčovsu in okolici združuje v eno najmočnejših prosvetnih skupin koroških Slovencev. Jubilej SPD „Bilka“ je tudi dokaz, da je med Slovenci v Bilčovsu in okolici kulturno prosvetno delo danes prav tako živo in plodno, kot je bilo pred šestdesetimi leti. To pa je prav zdaj, ko nam skušajo osporovati tudi najbolj skromne pravice, prepričljiva manifestacija naše življenjske volje in kulturne moči, ki spodbija trditve, da Slovencev na Koroškem ni več.

Dvorana pri Miklavžu je bila že večkrat premajhna, minulo nedeljo pa še posebno, saj ni mogla sprejeti številnih obiskovalcev, ki so prišli od blizu in daleč v Bilčovs, da s tamošnjimi prosvetaši počastijo njihov ugledni društveni jubilej. Med številnimi obiskovalci je predsednik jubilejnega društva Rupert Reichmann lahko pozdravil tudi vrsto častnih gostov, tako domačega župana in deželnega poslanca Hanzija Ogrisa ter občinske odbornike, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Bojana Lubeja, predsednika ZSO dr. Francija Zwitterja, predsednika SPZ Hanzija Weissja, predstavnika republiškega sveta ZKPOS Petra Liparja ter nekatere ustanovne člane in bivše odbornike društva.

Proslava 60-letnice SPD „Bilka“ se je odvijala v znamenju najmočnejše kulturne ustvarjalnosti koroških Slovencev — slovenske pesmi. Zbranemu občinstvu se je najprej predstavil pevski zbor jubilejnega društva in pod vodstvom mladega zborovodje Francija Kapusa presenetil s tremi novonastudiranimi pozdravnimi pesmimi. Društveni zbor, ki je nastopal izmenoma v mešanem in moškem sestavu, je zaključil tudi slavnostni del proslave, v katerem sta kot recitatorja nastopila Anica Sablatnik in Hanžek Gasser. Slavnostni govornik je bil častni predsednik Slovenske prosvetne zveze in „Bilke“, starosta bilčovskih prosvetašev Janko Ogris. Orisal je plodno delo, pa tudi težave, s katerimi se je društvo srečevalo v svoji šestdesetletni zgodovini.

Na proslavi je spregovoril tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzij Weiss (glavne misli njegovega govora objavljamo na posebnem mestu — op. ured.), ki je ob tej priložnosti nekaterim za služnim prosvetašem jubilejnega društva podelil Drabosnjakovo priznanje SPZ v zahvalo za njihovo dolgoletno in nesebično delo v kul-

večinoma mlade pevke in pevce, pa tudi mlade zborovodje, ki uspešno stopajo po poti svojih očetov ter prevzemajo skrb za naše prosvetno delo, kar je najboljša jamstvo, da bo naša pesem še žive-la. Posebno slavnosten je bil zaključek proslave — skupna pesem vseh nastopajočih zborov. Pri tem naj bo zabeleženo tudi razveseljivo dejstvo, da je prav proslava 60-letnega jubileja „Bilke“ bila pobuda, da je pevski zbor sosednjega društva v Kolmari vasi po daljši prekinitvi spet obnovil svojo dejavnost.

Ob koncu naj bo izrečena iskrena zahvala vsem, ki so kakorkoli doprinesli k uspešnemu poteku nedeljske proslave v Bilčovsu, ki bo slehernemu obiskovalcu ostala v živem spominu. Beseda priznanja pa gre tudi Loriju Kropivniku, ki je skrbel za tonski prenos prireditve v druge prostore ter na dvorišče gostilne pri Miklavžu in tako omogočil, da so potek prireditve zasledovali tudi tisti, ki v dvorani niso več našli prostora — in teh v nedeljo ni bilo malo.

Prireditve pa s slavnostnim delom ni bila končana, zakaj pesem je donela tudi še v večernih urah. Ob zvokih društvenih godbenikov pa se je večer razvil v prijetno družabnost.

Udeležence nedeljske proslave je pozdravil predsednik SPD „Bilka“ Rupert Reichmann; med sodelujočimi je bil mešani pevski zbor jubilejnega društva. (zgoraj) — Proslave 60-letnice SPD „Bilka“ so se udeležili tudi številni častni gostje; ker je bila dvorana premajhna, so morali mnogi udeleženci sporedu slediti iz stranskih prostorov. (spodaj)

Zavest, da se borimo za pravično stvar je bila vodilo našega kulturnega dela

Slavnostni govor na proslavi 60-letnice obstoja SPD „Bilka“ v Bilčovsu je imel starosta bilčovskih prosvetašev Janko Ogris, ki je najprej orisal zgodovino nastanka oz. ustanovitve društva pred 60 leti. Poudaril je, da so naši predniki že takrat spoznali potrebo po organiziranem prosvetnem delu. Spricho delovanja raznarodovalnih elementov je naš človek potreboval društvo, ki mu je bilo edini vir za spoznavanje lepote svojega jezika in kulture. Vendar se je društvo v svoji šestdesetletni zgodovini srečevalo s številnimi težavami. Ko je bil izvoljen prvi društveni odbor, je bil postavljen pred veliko nalogo. Z delom je moral pričeti brez lastnih prostorov, brez dvorane in denarnih sredstev. Kljub temu je odbor z uspehom pričel svoje veliko kulturno poslanstvo in to z zanosom pravega idealizma. Odločna volja odbornikov, pevcev in članov je bila prvi društveni kapital, ki je donesal bogate obresti v prosvetnemu delu v Bilčovsu.

Vidni uspehi so nam lahko še danes za vzgled, je dejal Janko Ogris in poudaril: „Zato je dediščina, ki smo jo prevzeli od naših dedov in očetov, zaklad, ki ga moramo čuvati in spoštovati, da ga bomo lahko neokrnjenega izročili mlajšim rodovom v varstvo in skrb. Ohranili so ga nam kljub težkim preizkušnjam, saj je čas dveh svetovnih vojn društvo dvakrat popolnoma uničil, med odborniki in člani pa terjal premo-ga življenja, ki so morala v smrt za tuje interese. Društvo je moralo pričeti popolnoma znova, predvsem po 2. svetovni vojni. Toda hude izgube je društvo prestalo in danes lahko slavi svoj ugledni jubilej.“

Janko Ogris se je za tem vprašal: „Kaj je našemu

prosvetnemu društvu vsa ta dolga leta dajala moč in pogum, da je neustrašeno nadaljevalo svoje veliko kulturno poslanstvo? To je bila zavest, da delamo za pravično stvar in v tej zavesti je društvo kot vodilo imelo dvoje gesel — prvo: „Spoznaj se sam“ in drugo „Ljubi svoje in spoštuj tuje“. Spoznati sebe, kaj si, od kod prihajaš. To je prvo in najbolj odločilno spoznanje za vsakega človeka, ki se hoče dvigniti do prave kulturne stopnje, narodne zavesti in odločnosti. Poznanje svojega naroda, njegove kulture in zgodovine je nujno potrebno, ako hočemo svoj narod tudi ljubiti. Kajti kar ne poznaš, ne moreš ljubiti.

Zato je društvo delovalo tudi v tem smislu, vendar nikoli ni razvijalo šovinistične miselnosti, pač pa je svoje člane in prijatelje vzgajalo v narodno zavedne ljudi, ki so ljubili svojo materino besedo in kulturo ter spoštovali tudi kulturo drugih narodov.

Ob koncu svojih izvajanj je Janko Ogris opozoril na pesniško sporočilo našega velikega Prešerna, ki je pred skoraj poldrugim stoletjem s svojo Zdravljico pozival k sporazumevanju in spoštovanju med narodi sosedov. Poudaril je, da so ti verzi Prešerna vodili Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ skozi vseh 60 let in ga bodo tudi v bodoče. Le tako bo uresničljiva tudi sodobna miselnost o združenju Evrope. Kajti za tako združitve morajo najprej biti ustvarjeni pogoji za enakopravnost in dobrobit slehernega naroda. Janko Ogris je svoj govor zaključil z miselnostjo, ki prav v teh dneh veje v Münchnu, kjer si pripadniki različnih narodov bratsko segajo v roke, ter z besedami pesnika, ki nas opominja: Ljubimo svoje, a spoštujemo tuje.

Priznanje matice

V imenu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je na proslavi v Bilčovsu spregovoril znani dirigent in skladatelj Peter Lipar. Bilčovskemu društvu je čestital k jubileju in ob tej priložnosti naglasil, da bo osrednja kulturno-prosvetna organizacija v Sloveniji slovenskim prosvetnim društvom na Koroškem tudi v bodoče nudila svojo pomoč ter zlasti preko Slovenske prosvetne zveze že naprej gojila stike, ki so se v vseh povojnih letih izkazali za uspešne.

Posameznim pevkam in pevcem, ki že 10 do 20 let sodelujejo v bilčovskem društvenem zboru, je predstavnik ZKPOS izročil Gallusove značke. Podelitev teh značk je za člane jubilejnega društva nedvomno lepo priznanje, ki bo gotovo spodbudno vplivalo zlasti na mlade pevke in pevce, da prav tako požrtvovalno gojijo ljubezen in zvestobo do slovenske pesmi.

TO NE SVETINA

139

UKANA

DRUGA KNJIGA

Proti jutru se je zvedrilo. Z dnem je veter odgnal proti vzhodu nizke oblake in omogočil Nemcem, da so spet uporabili letala.

Sredi visokega gozda je kolono presenetilo izvidniško letalo. Počasi je drselo prek neba in se spustilo nizko nad vrhove smrek.

Primož je že zagrabil Slavčevega žarca in ga naslonil Vojku na hrbet, pa ga je Borut zadržal, češ da so v bližini taborišča brigad. Menil je, da ne bi bilo prav, če bi odkrili položaje. Primož je nevoljno vrnil Slavcu strojnico in se uvrstil v kolono.

Za njim je z zadnjimi močmi opletala Ana. V nogah so jo prijemali krči, ustla so se ji lepila in veke so ji kar same lezele na oči. Kot mnogi drugi je dremala stoje v hodu in se kdaj pa kdaj zaletela v Primoža. Vojko, ki je stopal za njo, jo je tu in tam prijel, da se ni spotaknila in padla.

Za seboj so imeli dvanajst ur marša in tisoč petsto metrov višinske razlike.

Zavili so po bližnjici. Radi bi bili čimprej prišli do brigad, ker so slutili, da so Nemci že na planoti in da se pripravljajo velik spopad.

Na prostrani, že precej zaraščeni poseki, jih je prenetila silovita eksplozija. Na mah so vsi popadali v travo in grmovje ter pripravili orožje.

Jutro so napolnili vzdih. Počilo pa ni več, zato so

dvignili glave iz kritja. Nad grmovjem je plaval svaljek črnega, jedkega dima.

„Mine, orkamadona,“ je zarobantil živčno razvrani Jelen, čigar borci so bili v predhodnici.

„Vsi ostanite na mestu!“ je ukazal Borut in se s Pajkom napotil k predhodnici.

Na stezi je ležal vodnik, mlad, zagorel drvar, brez noge. Stiskal je zobe in se z obema rokama držal za trebuh. Nekatere so jekleni drobci oškropili po nogah. Ranjenci so krvaveli in stokali.

Vsi, ki so šli naprej, so za hip obstali kot vkopani. Po stezi, zarasli s travo, in daleč naokrog, so ležale mine. Z zeleno rumeno obarvanimi krili so bile kot strupene rastline. Nemci so jih natrosili iz letal po vseh jasah in posekah ter križiščih poti in okoli planin, povsod, kjer naj bi hodili partizani.

„Bolničarka, naprej!“ je ukazal komandir.

Nenadoma so bili vsi budni, tudi Ana. Srh ji je zagomazal po hrbtu, ko je stopala za Borutom čez nevarne peruti, ki so se ji zarezale v zavest ko gnezdo kač. Ranjenca je eksplozija vrgla s steze med kopico min in se mu ni bilo moč približati.

„Gaber in Nac naprej!“ je suho odredil Jelen. Gaber se je prerinil skozi gručo tistih, ki jih je radovednost gnala bliže, in obstal pred vodnikom, ki ga je ošinil z mračnim pogledom.

„Spravila bosta mine od ranjenca, da ga bo Ana lahko obvezala in ga bomo lahko odnesli.“

Gaber je prebledel, se nekajkrat nervozno prestopil in se zagledal v grmičje, kjer so okoli ranjenca, med nežnimi travnimi bilkami in cvetjem, štrleli kovinski listi min. S trepetajočim glasom je dejal:

„Tovariš vodnik, ne znam odstranjevati min. Politični delavec sem bil od začetka vstaje.“

„Ker znaš marsikaj, se boš naučil tudi to. Kar poglej mene. Takole se to dela.“

„Četa leži!“ je ukazal Borut.

Ko so vsi plegli, je Jelen stopil naprej in previdno prijel z eno roko valjasto telo, z drugo pa perutnice, povezane s sprožilnim mehanizmom. Počasi je dvignil jekleno pošast, jo nesel nekaj metrov stran in jo položil v travo.

Gaber se je brez besed lotil min in jih prenašal za Jelenom, ki je mrmral skozi stisnjene zobe:

„Gaber, ne boj se. Če naju v hotelu ni vzel hudič, naju tudi tu ne bo. Če pa hoče, naj naju vzame skupaj!“

Borut pa je velel Nacu:

„Pojdi previdno naprej in ugotovi, kako daleč je pot posejana z minami.“

„Razumem, tovariš komandir,“ je dejal Nac, pepelnato siv v obraz. Odrezal je paličico in začel z njo odgrinjati veje grmičja, ki so vsele na stezo. Korak za korakom, kakor slepec, ki gre proti prepadu, je tipal predse.

Po vsej poseki so bile raztresene mine.

Komandir mu je ukazal, naj se vrne. Sklenil je, da bodo poseko obšli. Za predhodnico sta bila odrejena Gaber in Nac, ki so ju že dalj časa porivali naprej povsod, kjer je bilo nevarno — kakor ščit, v katerega naj bi se zarilo bojno kopje.

Ubogala sta brez ugovorov, kot bi slutila, da krogla od zadaj podre prav tako ko tista, ki prileti od spredaj.

Ko je bilo odstranjenih nekaj min, je Ana stopila k ranjencu. Noge ni bilo nikjer. Pod kolenom je štrlela iz očrnelega mesa bela, razsekana kost, stegno je bilo vse razcefrano. Zalivala ga je kri in curela na listje. Vojko je pomagal Ani namestiti pas za ustavitve krvavenja.

Lep izlet naših maturantov

Maturanti slovenske gimnazije v Celovcu imajo že večletno tradicijo, da gredo po opravljeni maturi na potovanje po Jugoslaviji. Tudi letošnji maturanti so v torek 22. avgusta odpotovali iz Celovca in se najprej ustavili v Ljubljani, kjer so bili gostje sekretariata za kulturo in prosveto. V Ljubljani so se celovskim maturantom, katere sta spremljala zastopnika slovenske gimnazije v Celovcu profesor Anton Malle in tajnica Angela Buchova, pridružili kot vodiči profesor ljubljanske univerze dr. Vladimir Klemenčič in še dva asistenta.

Izlet na Säuleck

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje na izlet na 3080 m visoki Säuleck vzhodno od Mallnitza.

Zbirališče 16. septembra 1972 ob 13. uri pred kolodvorom v Mallnitzu. Od tam se bomo peljali z avtomobili v dolino Dösental do planinske koče Konradhütte (1500 m), odkoder je še pičili dve uri hoda do planinske postojanke Arthur v Schmidthaus (2281 m) ob jezeru Dösenensee. V koči bomo prenočili ter naslednji dan obiskali naš cilj Säuleck (3 ure hoda). Razgled s tega vrha je prav posebno lep proti „kraljici Tur“, Hochalmspitze (3360 m).

S planinskimi pozdravi!
O d b o r

Jesenski izlet na otok Rab

Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem vabi na družabni izlet na otok Rab. Izlet bo trajal tri dni, od petka 6. oktobra do vključno nedelje 8. oktobra. Pot bo šla preko Ljubljane, Reke in Jablanca na otok Rab, nazaj pa preko Plitviških jezer. Vozni stroški vključno prenočevanja in dveh polnih penzionov znašajo 490 šilingov.

Kdor se želi udeležiti izleta, naj se najkasneje do 20. septembra prijavi pri avstrijsko-jugoslovanskemu društvu za Koroško, 9021 Celovec, poštni predal 134.

Prisrčno vabljeni!

Njim se imajo v prvi vrsti zahvaliti, da je bilo potovanje po Jugoslaviji res zanimivo in poučno in da jim bo ostalo v trajnem spominu.

Na tem zanimivem potovanju, ki je trajalo deset dni — od 22. avgusta pa do vključno 1. septembra — so si naši maturanti ogledali zgodovinske zanimivosti posameznih krajev, seznanili pa tudi s socialno in gospodarsko strukturo ter z raznolikim življenjem jugoslovanskih narodov.

Pot iz Ljubljane je vodila celovške maturante preko Karlovca, Plitviških jezer do Bihača, kjer je muzej prvega zasedanja AVNOJ-a, ki je bilo v tem mestu 26. novembra 1942, nato skozi naslednje zgodovinsko mesto Jajce, znano po drugem zasedanju AVNOJ-a 29. novembra 1943. Od tam naprej v Sarajevo, kjer so zavili proti jugu in nadaljevali pot preko Mostarja do Metkoviča ob jugoslovanskem Primorju. Po lepi jadranski magistrali ob slikoviti dalmatinski obali so se naši maturanti pripeljali v znani letoviški Dubrovnik, kjer so se zadržali tri dni in ta čas izrabili za ogled mesta in kopanje. Na povratku ob jadranski obali so se še dva dni ustavili v Splitu — središču Dalmacije, ki ima prav tako kot druga dalmatinska mesta bogato zgodovinsko preteklost; posebno lepo je

ohranjena znana Dioklecianova palača. Naslednji dan pa so se naši maturanti preko Šibenika, Zadra in Reke pripeljali v Postojno, kjer so zadnjikrat prenočili in v petek 1. septembra prispeli v Ljubljano.

V Ljubljani so se od celovških maturantov pred odhodom na Koroško poslovili predstavniki sekretariata za prosveto, nakar jih je kot po navadi na avstrijskem konzulatu v Ljubljani sprejel še generalni konzul dr. Heinrich Riesenfeld. V kratkem nagovoru jih je spodbudil, naj kot pripadniki slovenske manjšine zastavijo vse svoje sposobnosti za boljše sožitje obeh narodnostnih skupin na Koroškem. Sprejema sta se med drugimi udeležila tudi pomočnik republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Peter Vinkler ter sekretar za informacije izvršnega sveta SR Slovenije Boštjan Barborič.

S tem potovanjem, ki ga našim maturantom že leta omogoča republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije, so tudi letošnji maturanti imeli lepo priložnost spoznati kraje in zanimivosti v Jugoslaviji, ki jih je večina videla prvič. Med svojim bivanjem v tej lepi deželi pa so naši maturanti imeli tudi dovolj časa za oddih in kopanje ob čudoviti obali Jadranskega morja.

Bili smo v Lienških Dolomitih

Krajevna organizacija „Prijateljev narave“ na Radišah je priredila v soboto 26. in nedeljo 27. avgusta izlet v Lienške Dolomite na Tirolskem.

Zgodaj jutraj smo se v treh avtomobilih — bilo nas je dvanajst — odpeljali iz Tuc proti Beljaku in Spitalu v Lienz. Tu smo se prvič za eno uro ustavili in si ogledali to čedno mesto. Nato smo se odpeljali v bližnjo vas Amlach, kjer smo pustili avtomobile in se pripravili za odhod v Dolomite. Kmalu smo se začeli vzpenjati. Že pri prvem vzponu smo porabili kar precej moči. V naše olajšanje pa se je strmina kmalu uнесla in začela se je dolga in položna pot. Senca, po kateri se je vila ta steza, nam je zelo prijala, saj smo bili vsi precej ogreti. Osvežila nas je tudi hladna studenčnica, do katere smo večkrat prišli.

Po treh urah hoda smo se ustavili in okrepčali. Tam je bil hladen kraj in slišalo se je divje šumenje bližnjih potokov. Ko smo se okrepčali in spočili, smo jo mahnili dalje po Gog-Steigu k planinski koči Kerschbaumerhütte, odkoder smo si lahko ogledali lep planinski svet. Po kratkem oddihu smo se začeli ponovno vzpenjati in

ni trajalo dolgo in že smo dosegli naš cilj — planinsko kočo Karlsbader Hütte (2260 m). Trud je bil plačan — videli smo očarljive in mikavne vrhove Dolomitov, ki so nas obdajali z vseh strani. V koči smo se okrepčali, se zabavali v pozno noč in končno odšli spat.

Naslednje jutro so se štirje neutrudljivi povzpeli na bližnje vrhove. Žal niso imeli lepega razgleda, saj je dolina pokrivala siva megla. Ostali izletniki pa smo si nekoliko nižje ogledali ta planinski svet, ki nas je očaral. Sredi te lepote sta se sverila dva bisera — dvojce gorskih jezer v vsem svojem bleščečem sijaju. Proti pol dnevu smo se poslovili in jo mahnili proti dolini. Ustavili smo se pri koči Dolomitenhütte, ki je zgrajena tik ob robu nad skalnatim prepadom pod katerim šumi potok in je morda prav zato tako privlačna. Od tu naprej smo se potem hitro spuščali po strmi gozdni poti navzdol in kmalu smo bili spet v Amlachu. Domov smo se peljali čez sedlo Kartitsch in se vozili ob Zilji do Beljaka, od tam pa po hitri cesti domov.

Kljub naporom in utrujenosti smo preživeli dva zelo lepa dneva.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na

proslavo 60-letnice

USTANOVITVE DRUŠTVENEGA PEVSKEGA ZBORA

v nedeljo 24. septembra 1972 ob 14.00 uri na vrtu gostilne pri Voglu v Št. Primožu.

Na sporedu bo:

- jubilejna svečanost
- srečanje podjunskih pevskih zborov
- zabava s plesom, igra ansambel „Veseli trgovci“ iz Kranja

K številni udeležbi vabi
o d b o r

V primeru slabega vremena bo proslava ob istem času v farni dvorani v Škocijanu.

Št. Jakob v Rožu – Gorinčiče

Minulo soboto se je v Bistrici pri Št. Jakobu smrtno ponesrečil 34-letni Stanko Baumgartner, sin podpredsednika Zveze slovenskih izseljencev Mihija Baumgartnerja, p. d. Primka v Gorinčičah. Stanko je pomagal bratu pri siliranju. Pri tem je nesrečno padel v 6 metrov globok betonski silo in bil na mestu mrtev.

Nesrečni Stanko, sin zavedne slovenske družine, se je rodil leta 1938, v času, ko so se nad slovenskim življenjem na Koroškem že zgrijnili nič dobrega obetajoči temni oblaki. Štiri leta kasneje je prišlo do najžalostnejšega dneva koroških Slovencev, ko so morale številne zavedne družine zapustiti svojo rodno zemljo in iti v pregnanstvo. Tudi Primkovo družino je zadela ista usoda.

Ko so se Primkovi po vojni vrnili domov in srečno živeli skupaj, jih je pred nekaj leti zadela velika nesreča — v prometni nezgodi so

tragično zgubili mater. Niso še zaceljene rane in že je usoda ponovno in prav tako tragično urezala novo rano, ki je globoko prizadela Primkovo družino.

Težko prizadeti Baumgartnerjevi družini izrekamo iskreno sožalje. Zveza slovenskih izseljencev pa bo namesto venca prispevala ustrezen znesek za dijaški dom v Celovcu.

Celovec

Leta 1968 so vzeli iz linijskega prometa najstarejšo ladjo „Koschat“, ki je preko 80 let križarila in prevažala številne potnike po Vrbskem jezeru med Vrbo in Celovcem. Pred nedavnim se je tega „veterana“, kateremu so se že poznala leta, usmili 31-letni Helmut Metzger iz Ribnice, ki je ladjo kupil od celovške občine za 25.000 šilingov.

Ladjo so zgradili leta 1872, torej pred sto leti, v ladjedelnici v Trstu. Do leta 1887 je plula na Jadranskem morju med Trstom in Puljem. Pozneje so jo prepeljali na Vrbsko jezero, kjer je dobila ime „Carinthia“. Ko so jo leta 1927 v ribniški ladjedelnici temeljito preuredili, so jo hkrati prekrstili na ime „Kärnten“, leta 1952 pa jo končno poimenovali po znanem koroškem skladatelju. Leta 1962 so ladjo opremili z dieslovim motorjem devetdesetih konjskih moči, nakar je še šest let rezala valove Vrbskega jezera, dokler je niso leta 1968 vzeli končno iz linijskega prometa.

Ladja je 17 metrov dolga in ima 24 ton nosilnosti. Kupec jo bo dal v ribniški ladjedelnici preurediti v jauto, kar ga bo stalo kakih sto tisoč šilingov, nakar jo bo prepeljal v Trst, kjer se bo po 85 letih spet znašla v svojem rojstnem vodovju.

Godba iz Tržiča

gostuje v Borovljah

V okviru kulturne izmenjave med občinama Borovlje in Tržič bo jutri 9. septembra gostovala v Borovljah pihalna godba „Svoboda“ iz Tržiča.

Ob 19.30 uri bo tržičke goste na glavnem trgu pozdravila boroveljska godba „Stahklang“, ob 20.00 uri pa bo v gostilni Scholz koncert tržičke godbe, ki ga prireja kulturni urad občine Borovlje.

Prisrčno vabljeni!

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — T

Medtem ko je dal Borut fantu čutarico z vodo, mu je Ana očistila in obvezala rano. Povoji so bili takoj prekravljeni. Potem so mu v naglici obvezali še trebuh, naluknjani z drobci črne kovine.

Primož in Jelen, ki sta prilezla za Borutom, sta dvignila ranjenca in ga odnesla z nevarnega kraja. Ana je obvezala še dva, oškropljena z drobci granat po nogah. Ranjenca so naložili na nosila — šotorsko krilo na dveh bukovih kolih — in se obrnili.

Z dvema koloma, ki ju je odsekal Nande, so zagradili stezo in pripeli nanju list papirja: MINE.

Celo po obrobju mladega gozda, streljaj od jase, so tu in tam visele mine po drevju ali pa ležale po tleh. No, na rjavih igličastih tleh so bile vidne od daleč in so se jim lahko izognili.

Novo presenečenje: zbirališče brigad so našli prazno. Med drevjem se je sukljal dim ugašajočih ognjev. Tudi grebeni nad planino so bili zapuščeni. Nikjer sledu o človeku, samo siva, enolična debela so zakrivala obzorje. Boruta je objela tesnoba. Strah pred neznanim je jel navdajati tudi borce.

„Kam sami sredi Jelovice?“ so se spraševali.

Šli so na svoje položaje in plegli po zaklonih. Sklenili so počivati, dokler izvidniki, ki jih je bil odposlal Borut, ne bodo odkrili, kam se je umaknila brigada.

Komaj pa so plegli, jih je vzdramilo kovinsko bobnenje letal, ki je grozeče naraščalo in prehajalo v nenavaden trušč. Primož je pograbil strojnico in legel na hrbet. Nekateri so poskakali v zaklone, drugi pa so samo zvedavo gledali med vrhove smrek.

Iz oblakov se je utrgala eskadrilja letal z zalomljenimi krili in črnimi križi. Kot brezskrbna roparska ptica je prvo letalo z oglušujočim piskom pikiralo naravnost nanje.

„Štuke!... Bežimo! Vsi v zaklone!“ je zarjul Vojko. Njegov glas je bil tako presunljiv, da se jim je zajedel v kosti in drob ter jim omrtvilil ude.

Letala so drugo za drugim strmoglavno pikirala na vršičke smrek.

Zabobnela je Primoževa strojnica, vmes je počilo nekaj pušk. Iz letal, ki so se tik nad gozdom dvignila nazaj v nebo, pa so se usule bombe.

Treski eksplozij so lomili drevje. Po zraku so frčali kosi kovine, kamenje in ogenj. Gozd po grebenih okoli planine je ovil zadušljiv dim, v grlo jim je silil smrad po smoli, pomešan z jedkosti eksplozij.

Niso se še oddahnili, ko je priletela nova eskadrilja in odvrгла novo pošiljko bomb, ki so prav tako neusmiljeno mrcvarile in lomile drevje. Bilo je, kot bi pustošil po gozdu vihar ali plaz.

Naslednjih dveh nalletov četa ni počakala na položajih. Borut jo je potegnil v globel brez izgub. Ko so letala odletela, so se dvignili in se začeli pretikati skozi podrtino mogočnih smrek, ki so bile razsekane in razcefrane, kot bi lomil vžigalice. Šele sedaj se jim je posvetilo, da se je divizija umaknila po letu izvidniških letal in da je namenoma pustila ognje, ki so privabili strmoglavce.

Gozd je preplavila tišina, ki jo je motilo le nekaj krčevitih, poslednjih vzdihov mladega drvarja. Umrli je nezavesten. Pokopali so ga nekaj metrov od poti v smrečju.

V daljavi, od koder so prišli, se je vnel boj, kmalu potem je zaropotalo tudi na drugem koncu. Jelovica je spregovorila. Počasten krohot skalnih kotlov med morjen drevja je navdajal s tesnobo celo tisto, ki so te gozdove poznali. Vsi drugi pa si zdaj niso želeli nič drugega, ko da bi prišli čimprej v sestav divizije.

Po enourni blodnji v notranjost gozda so se srečali z divizijskimi kurirji, ki so jim povedali, da so se brigade umaknile samo dobro uro hoda globlje v gozd in zavzele položaje na višinskih točkah Visokega vrha, ki so ga imenovali Partizanski vrh. Oddahnili pa so se šele, ko jih je sredi gozda ustavila patrolja Gradnikove brigade in so jim borci povedali, kje bodo našli svoje.

Tako je Borut že čez pol ure poročal Svarunu in Lazarju, ki sta pregledovala položaje, o hudem bombardiranju Mošenjske planine ter zaminiranih jasih in križiščih.

„Po čem neki se ravna Nemci, ko bombardirajo? Po obveščevalnih poročilih ali po dimu?“ se je vprašal Lazar.

„Menda po obojem,“ je odvrnil Svarun.

„Potem bomo poskrbeli, da bodo še bombardirali prazen prostor.“

Četa je zasedla položaje in se spravila k počitku. Zavlekli so se v zavetje škrapelj in korenin, plegli po kupih vej, se drgnili s koci in zaspali.

Spet je pričelo deževati. Sprva so padale le redke, debele kaplje, ki so se s težavo prebijale skozi veje gostih smrek, potem pa je v daljavi nekajkrat zagrmelo in iz teškega sivega neba se je ulila ploha.

Primož, Ana in Vojko so ležali skupaj, zadelani z vsem, kar so imeli. Voda je tudi njim prišla do živega. Najprej jih je mrazilo po hrbtih, potem pa jim je mokrota čedalje bolj pronicala do kože z vseh strani. Nekaj časa so se prekladali v dremavici, potem pa je Primož začel kleti.

Vstal je in začel telovaditi, da bi se ogrel. Poprijel je težko skalo — imela je najmanj deset kilogramov — in jo nekajkrat dvignil. Potem pa se je vdal v usodo — zeblo jih bo poč toliko časa, da se bo obleka na njih posušila.

Popoldne je dež vendarle ponehal. V drevju je začel piš toplega južnega vetra. V četo je prišel Gorazd in povabil Vojka in Primoža na zaupen pomenek. Posedli

Naši planinci na Storžiču

V nedeljo 27. avgusta so se naši planinci povzpeli na najjužnejši, nad 2000 metrov visoki vrh v Karavankah — Storžič vzhod. od Tržiča. Tudi ta spada v mednarodno družino vrhov „poti prijateljstva“. Južna stran Storžiča je položnejša, zato pa je severna stran, od ledenika, ki je v ledeni dobi polzel skozi Lomsko dolino, preoblikovana v gole stene in strme žlebove. Pod tem severnim ostenjem na planini Jesenje v višini 1100 metrov kraljuje ponosna planinska postojanka „Dom pod Storžičem“. Do tega Doma so se naši planinci pripeljali z lastnimi vozili. Že vožnja skozi lepo in slikovito dolino je nekaj posebnega, prijazne gorske kmetije v pristem gorenjskem slogu, okrašene s pisanim cvetjem, vzbujajo pri človeku vtis tople domačnosti.

Naši planinci so se povzpeli na Storžič preko Žrela. Pot je zavarovana z jeklenimi vrvmi in klini in prečka v severnem ostenju več grap, dokler ne doseže zahodnega grebena, ki se vleče od Storžičevega vrha proti Kriški gori. Po zahodnem grebenu, ki marsikje spominja na greben med Malim in Velikim Triglavom, se vleče na Storžič pot, ki je ponekod prav tako zavarovana z jeklenimi vrvmi in klini. Po tri in pol urni hoji so bili naši

planinci na cilju. Žal jim vreme ni bilo naklonjeno. Siva megla je branila uživati drugače tako lep razgled s tega vrha. Med srečnimi planinci je bil tudi 74-letni Joško Miklavčič, podpredsednik Slovenskega planinskega društva v Celovcu, ki je kljub svojim letom z neverjetno gibčnostjo in vztrajnostjo ubiral pot preko Žrela, ki je na več mestih izpostavljena in zelo naporna.

Na vrhu Storžiča sta nameščeni dve pločevinasti škatli z žigoma za slovensko planinsko magistrato in za novo „Pot prijateljstva“. Zanimivo bi bilo zvedeti dejansko višino Storžiča, katerega višina na enem žigu je označena z 2132, na drugem pa z 2143 metri, medtem ko je v knjižici „Poti prijateljstva“ vi-

šina zapisana z 2134 metri. Jugoslovanski planinci so se res potrudili, da so vrhove „Poti prijateljstva“ opremili z odgovarjajočimi žigi, kar o italijanskih planincih žal ne moremo trditi, saj je znan primer da pred nekaj tedni na Poludniku v zahodnih Julijcih še ni bilo žiga.

V nedeljo 17. septembra pa se bodo naši planinci povzpeli na 3085 metrov visoki Säuleck v Visokih Turah. Njegova lega nad jezerom Dösender See je tako čudovita, da se upravičeno lahko meri z najlepšim gorskim svetom v Avstriji. Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje, da ne zamudijo te priložnosti in da se izleta v čim večjem številu udeleže.

Hodiše

Pred nedavnim smo pisali v našem listu, da more samo še kanalizacija rešiti Hodiško jezero pred nevarnostjo „obolenja“ jezerske vode. Zdaj smo zvedeli, da bodo hodiško občino priključili na celovško kanalizacijo, tako da bo tudi to vprašanje našlo ugodno rešitev. Z gradbenimi deli bodo pričeli v Pleserki, kjer sindikalna zveza gradi veliko počitniško naselje za 800 lju-

di. Preden se bodo lotili gradnje kanalizacije, pa mislijo zgraditi še nov vodovod, ki bo dobavljal vodo iz Dobajne v Zahodnih Gurah, in sicer iz vrelca, ki napaja potoček, ki se na jugu steka v Hodiško jezero. Občina trdno upa, da jo bo pri tem projektu finančno podprla tudi sindikalna zveza, ki bo s svojim počitniškim naseljem največji potrošnik vode v občini.

Če bo šlo vse po sreči, se bodo še letos lotili dela. V prvi gradbeni stopnji mislijo zgraditi v naselju Ruč rezervoar, ki bo sprejel 200.000 litrov vode. V naslednjih gradbenih stopnjah pa hočejo tudi ostale dele občine priključiti na novi vodovod, ki naj bi do leta 1974 oskrboval celotno občino.

Glede kanalizacije so Hodiščani mnenja, da je le-ta edini izhod, da jim lahko reši ogroženo jezero, ki jih že dolga leta uspešno preživlja s tujskim prometom. Dobro se tudi zavedajo, da takšna kanalizacija ne bo poceni, vendar pa so prišli do spoznanja, da bo Hodiško jezero tudi v bodoče slovelo daleč po svetu kot čisto in zdravo in da bo kot takšno privabilo še mnogo tujcev v ta lepi svet okoli jezera.

Slovensko opozorilo pred vrati Celovca

Pred nedavnim je bil otvoren podvoz Rožanske ceste pod železniško progo, ki vodi iz Celovca proti Beljaku. Približno dve leti so trajala dela, da se je ta cesta iz Celovca proti Rožu res primerno razširila in napravil tudi potrebni podvoz.

Ko so še pred leti vozili naši Rožani in Gorjanci s konjsko vprego po prejšnji stari cesti proti Celovcu, sta bili tam, kjer je železnica prečkala Rožansko cesto, postavljeni dve tabli. Ena tabla je v slovenskem jeziku opozarjala pešce voznike, da naj pazijo na vlak; druga tabla pa je isto svarilo tolmačila v nemščini.

Vsem tistim, ki se danes tako razburjajo zaradi odloka o namestitvi tistih nekaj dvojezičnih napisov, kličemo v spomin, da so bili na Koroškem tudi že časi, ko so tik pred Celovcem upoštevali slovenske napise. Danes pa imajo večno nepopoljšljivi „strah“, da bi slovenski napisi osramotili ugled naše koroške dežele. Ubogi, kogar bogovi sovražijo, zato jih pač obdarijo s tako budalostjo.

ŠIRITE
Slovenski
vestnik

17.
September
1972

SENSATIONS-
TOMBOLA

auf dem MESSEGELENDE in Klagenfurt · Beginn 14 Uhr

Gewinnchancen wie noch nie! 20 HAUPTTREFFER — 7 Autos,
10 Farbfernseher, 3 Autofernseher und weitere 600 wertvolle Preise.

V O L K S H I L F E K L A G E N F U R T

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — T

so na korenine, le toliko stran od drugih, da so se lahko tiho pogovarjali.

Gorazd je stisnil med kolena brzostrelko in si utrujeno segel čez visoko čelo, rekoč:

„V škripcih sem, fanti. V takšnih, da nimam nikogar več, ki bi mi povsem zaupal, in menda tudi meni ne zaupa nihče več.“

Začuden sta ga gledala. Spremenil se je, odkar je bil ujet. Bolj zadržan, sam vase zaprt je postal in žalosten. Resnobno je nadaljeval:

„Oba sem vaju sprejel v partijo, z menoj sta opravljala najbolj zaupne naloge, rad vaju imam, kot bi bili bratje.“

Za hip je premolknil, potem pa s težavo izustil: „Vsak dan teže živim. Osumili so me, da sem gestapovec...“

„Ne,“ sta dahnila oba hkrati.

„Ali vesta, kaj to pomeni? Da me v kratkem lahko pokončajo lastni ljudje... Poznata me, ne bojim se smrti. Rad bi umrl za našo stvar, v boju, če bo treba; da pa bi me ubili kot sovražnika in izdajalca, te sramote ne prenesem... Ne morem dopustiti, da se ta madež razlije na moje domače, ki vsi delajo za gibanje od začetka vstaje.“

Potem jima je povedal vse: o sporu s terenci, o zvezah z Doris in odnosih z Wolfom. Naposled jima je zaupal, da je Dren prekršil vojno tajno in povedal, da ga Orlov močno obremenjuje in se opira na Naca. Takoj po vrnitvi ga je Orlov sam vzel v precep in ga podrobno zasliševal, kako sta pobegnila.

„Proti svoji volji sem vključen v satanski načrt: moja propast naj bi utrdila zaupanje v Naca. Prepričan sem, da ima nalogo ugrabiti Ano.“

„Tudi meni je sumljiv. Toda kaj naj napravimo?“ je vprašal Vojko.

Gorazdu se je zmračil pogled, toda njuna zaupljiva

obraza sta ga opogumila, da je predlagal: „Najbolje bi bilo, če bi izginil. Nobene druge poti ne vidim. Drugače boste v kratkem izgubili mene, potem Ano in... kdo ve, kaj se bo še zgodilo.“

Oba sta molčala in napeto tuhtala. Potem se je oglasil Vojko:

„Tovariš Gorazd, ali je to partijska naloga?“

„Ne razumita me napak. To ni naloga. Kot prijatelja vaju prosim, če mi zaupata. Če mi ne zaupata več, lahko sporočita naprej... Sit sem že tega sumničenja.“

„Gorazd ima prav,“ je pritrdil Primož. „Nac ni naš. Kdo ve, če je sploh kdaj bil... Obljubim ti, da bo padel ob prvi priložnosti.“ Primož se je bal za Ano.

Vojko, ki se ni odločal čustveno, temveč predvsem razumsko, pa je dejal:

„Zdaj razumem. Poskrbela bova zanj!“

Gorazdu so se oči motno zasvetile. Ni mogel skriti ganjenosti.

„Ne vesta, koliko mi pomeni, da mi zaupata. Kogar sumničijo, mu obrnejo narobe vse, kar je storil dobrega. Svet se mu spremeni čez noč. Vem, da smo spravili že nekaj dobrih tovarišev pod zemljo, ker smo nasledili gestapovskim spletkam in njihovim na daljave preračunanim učinkom. Mene ne bodo zloмили, ne bodo mi ubili vere v gibanje in revolucijo, tudi če me raztrgajo. Toda težave so se šele začele...“

„Glede Naca se zanesi na naju.“

Gorazd se je zaskrbljeno nasmehnil. „Ne vzemita tega preveč na laško... Pade naj v boju, da se izognemo novim zapletljajem.“

„Nekaj takšnega smo predvidevali že mi sami, ne da bi nam bil kdo priporočil. Gaber in Nac sta nam danes iskala mine. Pošiljamo ju naprej, pa imata srečo, capina...“

PRED TRIDESETIMI LETI:

Prvi boj slovenskih partizanov z Nemci na avstrijskem ozemlju

V Robežu nad Apačami je prišlo pred tridesetimi leti do spopada med slovenskimi partizani ter Nemci. Bil je to prvi boj slovenskih partizanov z nemškimi vojniki na avstrijskem ozemlju in s tem začetek oboroženega upora v tem delu takratnega nemškega rajha.

Iz knjige Ivana Ferleža „Druga grupa odredov“ ponatiskujemo odlomek, kjer pripoveduje avtor o boju pri Apačah.

Uredništvo

Nemci, ki so na Koroškem že 16. avgusta zasledili dele kokrškega bataljona, so v naslednjih dneh postali bolj pozorni na te predele pod Karavankami. Nadzorovali so jih z manjšimi enotami, ki so jih pripeljali iz Celovca. Ko je 1. bataljon savinjskega odreda 23. avgusta podnevi korakal skozi naselja proti Selom, so ga blizu vasi že napadli z minometnim ognjem, vas pa zasedli, bataljon pa je nato brez izgub krenil čez cesto, se vzel v pobočje planine Žetice (k. 1922) in tam prenočil. Sti-rindvajsetega avgusta dopoldne so kmetje obvestili štab bataljona, da Nemci obkoljujejo planino in da so že postavili zasede pri Šajdniku in Kališniku. Ker je bila s tem smer proti Železni Kapli zaprta, je bataljon še isti dan krenil proti severovzhodu, prečkal cesto, ki vodi v Apače, in po pobočju Obirja (k. 1947) 25. avgusta zjutraj prisel v Robež nad Apačami, kjer se je utaboril.

V taborišče so ljudje čez dan prinesli precej živčevja in bataljon je ves dan počival, ne da bi slutil, da ga Nemci že zasledujejo. Pozno popoldne, prav tedaj, ko so delili večerjo, je močnejši nemški oddelek nenadoma vdrl v taborišče. Presenečeni borci, od katerih je polovica pustila orožje v šotorih, niso mogli niti misliti na odpor in so se začeli umikati iz taborišča. Odnegli so le eno strojnico, nekaj pušk in tisto kar so pač imeli pri sebi. Vso drugo opremo, med tem tudi tri lahke in eno težko strojnico, pa so dobili Nemci v roke. Pri napadu, do katerega je prišlo prav iz tiste strani, kjer je bilo orožje, se je bataljon razbil v dve skupini, ki sta se ločeno umikali v pobočje.

Komandant in politični komisar bataljona sta po prvem presenečenju ustavila umikajoče se borce in sta odločno organizirala protinapad na sovražnike, ki so se še mudili v taborišču in okoli njega. Borci so na vsak način hoteli dobiti nazaj svoje orožje,

toda Nemci so se jim silovito upirali. Po skoraj enournem medsebojnem obstreljevanju je komandant bataljona razdelil borce v tri skupine. Medtem ko je čelna skupina pod njegovim vodstvom držala Nemce pod močnim ognjem, sta drugi dve, pod vodstvom političnega komisarja bataljona in komandirja 3. čete, krenili vsaka z ene strani Nemcem za hrbet. Nato so vse tri skupine sočasno znova napadle in v jurišu zavzele taborišče. Nemci, ki se niso nadejali tako druge in močnega protinapada, so se zmedli in začeli bežati. Borci so jih preganjali prav do vasi, ne da bi pri tem naleteli na kak odpor. Pobegli Nemci so v Apačah poskakali na tovrnjake in zapustili vas.

V boju pri Apačah je padlo okrog deset nemških policistov, med katerimi je bil en poročnik, in dva gestapovca, nekaj pa jih je bilo ranjenih. Razen svojega orožja in opreme, vsega, kar so zasegli Nemci ob prvem napadu in potem pustili v taborišču, so borci zaplenili še lahko strojnico, brzostrelko, sedem pušk, strelivo, ročne bombe, radijsko postajo in precej druge opreme. V protinapadu sta padla en politični komisar čete in tisti borec, ki je bil ranjen še pri Sv. Ani in ga je bil bataljon pustil pod varstvom kokrškega vodika v Srednjem kotu. Ko je ta odšel, da bi poiskal zvezo s kokrškimi partizani, se ranjenec ni čutil več varnega in je sam po sledi dohitel bataljon tik pred nemškim napadom pri Apačah.

Boj pri Apačah, ki ga je 25. avgusta vodil 1. bataljon savinjskega odreda, je bil prvi boj slovenskih partizanov z Nemci na avstrijskem ozemlju in je bil začetek oboroženega upora v tem delu nemškega rajha. Zmaga, ki so jo ob tej priliki izbojevali nad dosti močnejšo nemško policijsko enoto, ki očitno še ni bila vajena boja z partizani, je močno odjeknila po vsej Koroški in je okre-pila zavest slovenskega prebivalstva.

„Glede Gabra,“ je dejal Gorazd, „ne vem, če je prav, kar počnemo z njim. Zanj nimamo nobenih pravih dokazov. Glede Naca pa jemljem odgovornost nase.“

„Gabra pa ne mara Dren. Vedno ga povezuje z uničenjem bataljona na Pokljuki,“ je pripomnil Vojko.

Ko sta se Vojko in Primož vračala, je dejal Primož:

„Kdo ga bo? Naj vlečeva slamici?“

„Ne,“ je odvrnil Vojko. „Kar tišči, ki bo imel prej priložnost... Ne vem, če je prav, kar delam, toda slutim, da gre zares, za Gorazda in za Ano.“

Primož je prikimal in segel Vojku v roko. Krepko sta si jih stisnila, kakor vselej, če sta se kaj pomembnega dogovorila.

Komaj sta se vrnila v četo, je bataljonski kurir prišel po Vojko. K Drenu je prihajal brigadni komandant Svarun z vestjo, da so se v jugovzhodnem delu gozda vkinili Nemci med položaje obeh brigad. Zato je sklenil spreminiti svoje položaje. Iskal je človeka, ki dobro pozna ta predel, da bi odnesel pismo bataljonu Gradnikove brigade, ki jim je kril hrbet. Dren je poklical Vojko. Svarun je potegnil iz torbice specialko, jo razgrnil na kolena in mu pokazal vrisane položaje, kamor ga je pošiljal. Smer: kar naravnost skozi gozd, ker je kolovoz, ki drži tja z zahodne strani, že v nemških rokah. Tudi Svarun je bil šušljan, neprespan in zaskrbljen. Vdor nemških bojnih skupin z vseh strani v gozd jih je hudo presenetil in jim pokvaril načrte.

„Zanesem se nate, da jih boš našel. Od tega, če bodo obveščeni, je odvisna varnost naših položajev.“

„Našel jih bom, tovariš komandant.“

„S seboj vzemi bojno patroljo, ker je verjetno, da se boste srečali z Nemci.“

Vojko se je vrnil v četo. S seboj je vzel Primoža, Slavca s šarcem in njegovega pomočnika ter dva borca. Pridružila se jim je tudi Ana.

SETEV

Jesen je bila. Jesen z bakrenim soncem, utrujenim mirom, z dolgimi sencami in pesmi-jo klopotev.

Pod vinogradi s klopotci je ležala njiva. Z gornjim delom je šepetala s prvim trsjem, s spodnjim je poslušala medlo žlobudranje potoka. Z nje so že pred dvema tednoma pospravili pridelke in zdaj je počivala, ne-urejena, človek bi mislil, pozabljena.

Pa ne. Nekega dne sta ob njej zahrzala konja in kopita so se zajedla v travnato preprogo in v tišino dneva se je zasekal

Pregovori

- Ne more vsakdo na svetu roditi kot učenjak se ali junak; a svoje mesto zvesto izpolniti to zmore pač vsak poštenjak.
- Trikrat premisli, enkrat govori; kar pa storiti je treba, to stori!
- V pravem času posejano v sad nam dozori, kdor predolgo vse odlaša. večkrat zamudi.
- Na potu k uspehu in sreči sam sebi daj si ukaz: „Kar morejo drugi doseči, doseči pač morem še jaz!“

vrisk. Kmet Blaž se je ozrl po strnišču, se nasmešnil in zašepetal vase: „Spočila si se, zemljica mila, spočila. Spet je čas, da rodiš.“ In vpregel je konja v plug.

Na robu njive je nastavlil lemež na prav-šno mesto in pomolil: „Pa naj bo srečno!“ Potem je zategnilo skozi jutranjo svetlobo: „Hiiiiiiiiiaa!“ Roke so pritisnile ročico pluga k tlom, vajeti so se napele, konja zahrzala, se zakopala s kopiti v suho zemljo, mišice so se napele in železo se je zajedlo v spočito zemljo. Zadišalo je po novem, vendar zna-nem, ki je zadihalo iz globine zemlje. Bla-žove ustnice so se razširile in srce je vztrepe-talo. Kopita so se upirala v zemljo, plug se je zajedel v mehko gmo in vlekel brazdo za brazdo, dokler se ni vsa njiva prevlekla s temno rjavo barvo.

Kmet Blaž je spregel konja in ju pustil pa-sti na travniku ob njivi. Pogledal je v son-ce, ki je čepelo na vrhu svojega dneva in potem se je ozrl proti cesti, ki je z mostom prečkala potok in zagledal je ženo Poldko, kako se približuje na kolesu. Ustnice so mu nehoče zaigrale v smehu.

Pripeljala je po stezi do voza in skočila s kolesa. Kolo je pristavila k vozu, vzela ko-šarico in vprašala, čeprav je vedela: „Si kon-čal?“ „Ja, sem,“ je odvrnil Blaž in srce mu je igralo od veselja. „Si lačen?“ „Sem,“ je rekel in res je bil. Potem sta molče kosila in klopotci so klepetali v svojem za človeka nerazumljivem jeziku in zemlja je dehtela.

„Kako pa kaj Drejc?“ je vprašal Blaž. Že-na Poldka se je nasmešnila in odvrnila: „Nerga, nerga. Po moje mu raste drugi zo-bek.“ Oba sta zagledala v mislih pred sabo svojega sinčka in oba sta se naglas zasme-jala.

Potem se je Poldka odpeljala in ko je utonila s kolesom v rjavkasto rumeni zavesi gozda, je kmet Blaž vpregel konja v brano in zabranal po njivi. Zemlja se je drobila pod velikim glavnikom, da je postajala nji-

va ravna ploskev, podobna spečemu ribni-ku.

Blaž je odložil brano, šel k vozu, odvezal vrečo in potopil roki v zlato zrnje. Bilo je toplo, mehko in spominjalo je na avgustov-sko sonce in klepetanje čričkov. Napolnil je z zrnjem malho kmet Blaž in zakoračil po rjavi preprogi. Segel je v malho, si napolnil pest z zrnatim zlatom in zamahnil z roko v širokem loku in stresel zrnje po dišeči zemlji. Tako je napredoval, dva koraka in zamah roke, dva koraka in zamah roke in ko je prišel do konca njive, se je obrnil in se vra-čal: dva koraka in zamah roke, dva koraka in zamah roke. Še nekajkrat je napolnil mal-ho, dokler ni bila posejana vsa njiva. Potem jo je še zadnjič prečesal z brano, da je zrnje leglo med mehko zemljo.

Kmet Blaž je pospravil orodje, vpregel konja v voz in pogledal njivo. Ležala je tiha, zadovoljna, oplojena.

„Da bi bilo srečno,“ je zašepetal vase kmet Blaž in potegnil za vajeti. Konja sta zahrzala, voz je zaškripal. Nad hribovjem pa je tonilo sonce, velika rdeča pomaran-ča.

Izidor je na produ pri Muri našel polovico stare gumijaste zračnice od bicikla. Od nekdaj jo je prinesla voda. Vsakemu izmed nas je odrezal košček, da smo si naredili frače. Z nji-mi smo odlično metali kamenč-ke s ceste daleč v grmovje.

Jaz sem svojo fračo nekega dne prinesel v šolo. Kar med poukom sem dal košček zmeč-kanega papirja v fračo. Ko se je učitelj Peternel obrnil k tab-li, po kateri je pisal račune, sem s fračo pomeril. Sprožil sem in papirček je priletel v glavo Vučkovemu Juriju.

V tistem trenutku se je učitelj Peternel obrnil. Videl je, kako je papirček švignil po razredu. Zagrabila ga je huda jeza. Popravil si je ščipalnik na nosu in zapičil oči v Izidorja. Prepričan je bil, da je Izidor vrigel papirček v glavo Vučkovemu Juriju. Izidor je bil namreč v razredu najbolj nagajiv.

„Izidor, vstani!“ je zapove-dal učitelj. „Si ti vrigel papir-ček? Povej odkrito!“

„Odkrito povem, da ga ni-sem,“ je dejal pogumno Izidor in gledal učitelju naravnost v oči.

„Če ga nisi ti, povej, kdo ga je vrigel!“

Meni so se od strahu začele tresti blače. Tepen bom, da bom ves črn, če bo Izidor po-vedal po resnici.

„Ne vem, kdo ga je vrigel,“ je dejal Izidor.

Učitelj je Izidorju zapove-dal, naj gre na oder pred tablo.

FERDO GODINA

Frača

Izidor je šel. Učitelj ga je obr-nil proti razredu in rekel: „Izidor, ves razred te gleda. Pred vsemi povej resnico!“ „Resnico povem: nisem pa-pirčka vrigel jaz.“

Učitelj je vzel šibo. Izidorja je pripognil in ga začel klestiti po zadnji plati, da se mu je iz blač dvignil oblak prahu. Ko se je učitelj nekoliko utrudil, je spet vprašal Izidorja:

„Boš zdaj povedal?“

„Nisem vrigel papirčka,“ je

vztrajal Izidor, a povedal tudi zdaj ni, da sem ga vrigel jaz.

Ko ga je učitelj spet hotel s šibo obdelovati, je Izidor sko-čil skozi odprto okno in je šibi ušel.

Učitelj Peternel je poklical še isti dan Kozlarjevega očeta v šolo. Kozlarjev oče je bil zelo jezen, ko je slišal, kaj se je zgodilo. Prišel je domov in vprašal Izidorja:

„Ali si vrigel papirček ali ga nisi?“

„Nisem ga,“ je dejal Izidor očetu.

„Če ga nisi, kdo ga je potem vrigel? Saj papirček ni sam zle-tel Vučkovemu Juriju v glavo.“

„Jaz ga nisem, drugo me pa ne vprašaj,“ je dejal Izidor.

Oče je Izidorju verjel. Ni ga več vprašal, kdo je vrigel pa-pirček. Šel je v šolo in je učite-lju to povedal. Drugega dne je bil učitelj Peternel tak, kakor da se ne bi bilo nič zgodilo. Izidorja sploh ni več spraševal o papirčku.

Jaz sem med poukom Izidor-ju zašepetal:

„Izidor, dober dečko si. Te-pen si bil namesto mene.“

Izidor mi je samo pomežiknil in se nasmešnil.

Črna Sneguljčica

„Živela je deklica, črna kot oglje in nikjer na svetu ni bilo lepše.“

Tako prične pripovedovati črna mati svo-jim črnim otročičkom pravljico o Sneguljčici. Tudi otroci v črni Afriki poznajo Pepelko, Janka in Metko ter druge pravljice. Seveda so prilagojene malim poslušalcem, da bi jih čim bolj razumeli.

Sneguljčica je postala v Afriki Ogljenčica, sedem palčkov pa je postalo sedem pikaninov. Hudobna kraljica se je v Afriki spremenila v krčmarico Suzi, ki ima svojo krčmo v afriški vasi. Svojo pastorko Ogljenčico je po smrti njenega dobrega očeta zaposlila v krčmi kot strežajko. Nato otroci izvedo, da je Ogljen-čica silno nesrečna, toda boji se pobegniti. Ščasoma se razvije v lepo dekle. Suzi obišče vaškega čarovnika in ga vpraša, katera je naj-lepša ženska na svetu. „Ogljenčica!“ ji od-govori čarovnik in zahteva za to dve putki. Ljubosumna Suzi zdaj zaprosi čarovnika, naj Ogljenčico začara. „Umrla bo!“ ji obljubi ča-rovnik.

Zvečer se Suzi pred gosti v krčmi široko-usti, da se bo znebila svoje pastorko. Gostje, ki so imeli Ogljenčico radi, so jo opozorili, kakšna nevarnost ji preti. Ogljenčica je res pobegnila in po mnogih doživljajih prispela do kočice, v kateri je živelo sedem pikaninov. Črni palčki so odvedli Ogljenčico v svojo ko-libo, kjer jim je gospodinjila.

Krčmarica Suzi je znova obiskala čarovnika in ta ji pove, kje živi Ogljenčica. Ponoči pri-pravi Suzi strašno strupeno pijačo skoklaan, v katero namoči krušno skorjo. Preoblečena v be-račico je Suzi našla Ogljenčico in je nagovo-rila deklico, da je pojedla zastrupljeno skorjo. Ko se zvečer pikanini vrnejo domov, najdejo Ogljenčico na tleh.

21 mesecev je ležala Ogljenčica brez živ-ljenja. Tedaj je prišel lepi črni princ Nikozi Čeka in jo s poljubom prebudil. Pozneje je postal Nikozi Čeka kralj Afrike, Ogljenčica pa kraljica. In živila sta srečno še dolgo, dol-go...

SELITEV

Tiho čebljanje
ptičjih jat —
v objemu
pokošenih trat.

Ob njivah sam
nekdo stoji.
Za plicami
molče strmi...

Kdaj žita zlatega
že nil
V sončavi
ajda zablesti.

Tiho čebljanje
ptičjih jat.
Na svidenje,
ko bo pomlad!

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

Takoj za čelnimi položaji se je začejala strmina z visokim gozdom kot sveče ravnih vitkih debel. Mehka tla je pokrivalo mokro borovničevje. Šli so v razmiku po deset metrov, z orožjem v rokah. Vedeli so, da lahko naletijo na Nemce ali pa na mine. Z vejevja je kapljalo in sivo nebo se je spet gostilo. Na visoki planoti, kjer se je raz-prostiralo dvajset tisoč hektarov nepretrganega gozda brez cest, je kdaj pa kdaj zabobnelo, kot bi zarjula zver. To jim je vzbujalo vtis — nemara pa tudi sovražniku — da so od povesod ogroženi.

Celo uro so tavalili v smeri, ki jo je bil Vojku nakazal Svarun, in se izogibali kotlov. Ko so delali ovinke, bi se bili kaj lahko izgubili. Toda Vojko je bil v tem gozdu ko doma in je vztrajno popravljaj smer tudi s kompasom.

Potem je nekje v zelenih globinah, kjer bi morali biti položaji bataljona, odjeknil samotni strel. Pok pištola, je ugotovil Vojko. Naprej so šli še bolj previdno. Kmalu so jih na križišču kolovozov ustavili borci Gradnikove s težko strojnico. Vodnik jim je dal borca, ki naj bi jih po-peljal do bataljona. Povedali so jim, da se bataljon pravkar zbira, ker se bo premaknil na ugodnejše položaje. Po dobrih dvesto metrih so na oglaški jasi zagledali čete, postrojene v polkrogu. V sredini je stal gololjav fant v sami srjaci in z zvezanimi rokami, ob njem pa je ležal mrlič.

Pred bataljonom je stal štabni oficir in bral obsodbo.

„Spet streljajo,“ je dregnil Primož Vojka, ki ga je pri-zor neprijetno presunil. Oba sta bila ostrá nasprotnika surovega uvajanja discipline. Nekateri so si hoteli s taki-mi javnimi ustrežljivimi pridobiti moč in ugled, ker si ju drugače niso znali...

Besede obsodbe so se izgubljale v vetru kot zadnje listje z osamelega drevja v pozni jeseni. Borci so naveli-

čano in nevoljno sloneli na orožju in ravnodušno gledali, kaj se bo še zgodilo. Vojku se je iznenada zazdela posta-va obsojenca čudno znana. Napravil je še nekaj korakov in ga prepoznal. Obstal je kot ukopan in zavpil:

„Cena!“

Tudi Primož se je zdrznil. Spoznal je fanta s planine Kuka, Vojkovega prijatelja. Takrat ju je zvečer obiskal in se pritožil, kako grdo ravnajo z njim v četi.

Fant je odsotno strmel nekam v meglene dalje, kjer se je v divjem plesu oblakov zgoščala večnost. Ko je za-slišal znani glas, se je zdrznil. Obrnil se je in zagledal Vojka in njegovo patroljo. Čeprav se je bil že poslovil od sveta, sta mu nenadno srečanje s prijateljem in topla člo-veška bližina vrnila iskro življenja, da se je v njem v hipu zganila volja z nezadržno močjo. Morda je upal na ne-nadno rešitev, kot je včasih bral v pravljicah.

Oficir, ki je bral obsodbo, pa se ni zmenil za nenadni krik. Vrste borcev so vzvalovile. Zazrli so se v prihajajoče — bolj z jezo kot z radovednostjo, kajli prišli so prepoz-no...

Odjeknile so kot kamen trde besede:

„Naglo sodišče te zaradi dezertiranja s položajev in upiranja poveljstvu obsoja na smrt.“

Obsojeni je dvignil zvezane roke v višino obraza. Mišice so se mu napele, pesti skrčile. Kriknil je s svetlim glasom:

„Nedolžen sem!“

Odmev krika je bolešno zaječal v gozdu. Borci so sklonili glave. Obsojenčev pogled je bil obrnjen k Vojku, kot bi samo njemu, prijatelju, veljala njegov poslednji glas, ker ga nihče drug ne razume...

Preden pa je mogel Vojko karkoli storiti, je jeknilo povelje:

„Streljaj!“

Moški, oblečen v premočen italijanski plašč, ki je pla-hutal v vetru, je dvignil težko pištolo in ga ustrelil v sen-ce.

Nesrečnik se je zrušil na mahovna tla in obležal. Nje-gove oči so še vedno strmele v neskončnost sivega neba, iz katerega so padale redke, težke kaplje.

Vojko je pozabil, da prinaša nujno sporočilo. Pred očmi se mu je zavrtele, izgubil je oblast nad seboj. Roka mu je samogibno dvignila puško, oči so se mu pilepile na hrbet tistega, čigar roka, oborožena s pištolo, se je že povescila k telesu. Ustrelil bi ga, če ga ne bi bil Primož pri-jel za roko in mu ostro dejal:

Obvladaj se!... Ta ni kriv. Kdo ve, za kaj gre...

S povešeno puško je kot pijan zakolovratil naravnost k truplu. Vsi so se ozrli nanj kot na gledalca, ki je sredi predstave vdril na oder. Zakravavla mu je duša in razum se mu je zgnetel v kepo prsti. Padel je na kolena, kot bi tudi njega zadela krogla. Odvrgetel je puško in z obema roka-ma dvignil prijateljevo telo, kot bi ga hotel obuditi k živ-ljenju. Iz prestreljenega senca se je čez blede lice vlekel curek krvi in se mu zlil po rokah. Cena je strmel vanj s steklenimi očmi. Na ustih mu je ležal trpek izraz brezmej-nega razočaranja. Ustnice so bile rahlo priprte. Kot bi mu hotel še nekaj povedati, najbrž tisto, kar mu takrat ni bil povedal...

Zaman je prosil poveljstvo, naj ga premeste k Prešer-novcem ali pa kam drugam, samo da bi zapustil četo, kjer mu je komisar grenil življenje. Takrat je Cena povedal, da bo kar sam ušel v Prešernovo brigado, če prošnje ne bodo pomagale. Pa ni imel sreče. Patrolja ga je ujela, ko je bil petsto metrov od bataljonskih položajev.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

LESLIE CHARTERIS

Iznajdljivi detektiv

Inšpektor Corio je prav v kratkem času napravil zelo bleščečo kariero. Rešil je več kriminalnih primerov, nad katerimi so obupali vsi njegovi predhodniki in jih kot nerešene dali v arhiv. V kriminalističnih krogih so ga omenjali kot naslednika slavnega inšpektorja Teala.

Tudi Corio je bil prepričan, da bo to tudi dosegel tisti trenutek, ko bo ujel Simona Templarja — Svetnika. Čakal je samo še na primerno priložnost. In novica, da je tovarnar Openheim kupil zbirko smaragdov za četrto milijona funtov, se mu je zdela kot signal, da bo Simon Templar nekje v bližini.

Pozno ponoči je Svetnik naletel v ozki uličici Soha na neznano dekle. Dekle se je opoteklo proti njemu in moral jo je prijeti za roko. Na prvi pogled se mu je zdela, da je pijana, toda ni dišala po pijači. Morda bi se rada seznanila z menoj, je pomislil Svetnik. Toda tudi to ni bil vzrok. Dekle je bilo našminkano, blede, revno oblečeno, z oteklimi, modrimi podočniki.

„Ali se slabo počutite?“
„Oh, da. Hvala, vse bo v redu. Samo da se malo oddahnem,“ je zajecjela.

„Ustadeva se kam.“
Zavila sta v bližnji snack bar in Svetnik je naročil dve skodelici kave.

„Bi morda kaj prigriznili?“

Oči so si zasvetile:

„Niti penija nimam...“

„Ne skrbite za to. Vrnili mi boste, ko bova izpraznila kakšno banko,“ se je šalil Simon.

„Ze dva dni nisem jedla.“

„Ste brez dela?“

„Ne, ampak delam pri Openheimu.“

„Kaj? Ali Openheim ne plačuje svojih delavcem?“

„Kaj se niste slišali zanj? Jaz sem šivilja, Jannie Dickson mi je ime. Delam skupaj s petdesetimi dekleti v neki zatohli luknji v East Endu. Delamo vezenine za žensko perilo deset ur na dan in šest dni na teden. Tiste, ki so najbolj spretno, komaj zaslužijo za stanovanje in hrano.“

„Zakaj pa si ne poiščete boljšega dela?“

„To je lahko reči. Vedno je veliko deklet brez dela in Openheim ni v skrbeh za delavke. Lahko nam plača, kolikor se mu zdi. Po drugi strani pa kupuje smaragde, vredne četrto milijona funtov, za poročno darilo svoji hčerki. Bila sem v njihovi hiši in sem vse slišala. Vezla sem poročno obleko za njegovo hčer in tudi smaragde sem videla.“

„Zelo zanimivo,“ je zamišljeno dejal Svetnik. „Kje boste danes prenočili?“

„Ne vem... Gospodinja me je vrgla na cesto, ker ji že dva tedna nisem plačala najemnine.“

„Poslušajte, našel vam bom lepo in čisto sobo. Toda samo pod enim pogojem: da pridete na sestanek z menoj jutri zvečer.“

■

Naslednji večer sta Svetnik in dekle večerjela v majhni restavraciji.

„Smaragdi so v Openheimovi delovni sobi v prvem nadstropju. Poleg njegove sobe je soba njegove hčerke, vmesni zidovi pa so zelo tenki. Dobro sem ga slišala, ko je rekel: „Če bi kdo poizkušal ukrasti smaragde, jih bo iskal v blagajni. Kdo neki bi pomislil, da jih imam skrite na knjižni polici, zadaj za debelimi enciklopedijami. Celo detektiv, ki ga je najela zavarovalnica, misli, da so smaragdi v blagajni.“

„Torej se tudi zasebni detektiv vrti okrog hiše?“ Svetnik si je pazljivo zapomnil vsako besedo.

„Detektiv pride vsak večer ob sedmih in ostane do jutra, dokler ne pridejo služabniki. Zakaj me tako izprašujete? Mar mislite, da bi lahko ukradli smaragde?“ ga je vprašujoče pogledala dekle.

„Hm, morda.“

Ni bila ne presenečena ne prestrašena.

Človek, ki bi to napravil, ne bi bil tat. Openheim zasluži, da mu kdo vzame bogastvo, ki si ga je nagrabil z oduštvom. Samo bojim se, da se vam to ne bo posrečilo...“

„Imam nekaj izkušenj s takimi reči. Morda ste že slišali zame. Svetnik mi pravijo. Takole bom napravil: prišel bom v Openheimovo hišo in se predstavil kot detektiv, ki ga pošilja zavarovalnica, prenočil bom v hiši in zjutraj odšel. S smaragdi v žepu seveda.“

„Kako jim boste pojasnili, da ni prišel detektiv, ki ga poznajo?“

„Zelo preprosto. Rekel jim bom, da je bolan.“

„In kaj boste storili z nakitom?“

Tako veliko in drago zbirko je nemogoče prodati.“

„Za Simona Templarja ni nič nemogoče. Blizu Bond Streeta je majhen bar in tam se med šesto in osmo uro zvečer zbirajo največji lopovi, kar jih premore Anglija. Tam lahko prodaste, karkoli hočete. Smaragde bom ukradel v petek, v soboto jih bom prodal in v nedeljo zvečer bova proslavila uspešno kupčijo.“

Svetnik je dekle pospremil do njene stanovanja in se zadovoljen vračal domov, toda med potjo se je spomnil, da dekletu ni dal nič denarja in da se nista dogovorila za ponovni sestanek.

In prav to je Svetniku rešilo življenje.

Vrnil se je do hiše, v kateri je dek-

le bivala. Vrata so bila zaprta, vendar je videl svetlobo iz notranjosti. Vstopil je in našel Simona Templarja, ki je bil na tleh. Svetnik je poklical pomočnike in jih pripeljal v bolnišnico.

■

Simon Templar je korakal po Band Streetu.

Pod pazduho je nosil paket, zavrt v temen papir. Izza vogala sta pred njim, kot bi zrasla iz zemlje, stopila inšpektorja Teal in Corio.

„Zdi se mi, da je bila moja predpostavka popolnoma točna,“ je rekel Corio, ne da bi odgovoril na Svetnikov pozdrav, in mu iztrgal paket iz rok.

Inšpektor Teal je potegnil revolver.

„Simon, kaj ti je bilo tega treba. Ali te nisem lepo prosil, da pusti pri miru te neumnosti.“

„Nimam pojma, o čem govorite, inšpektor,“ je hladno odvrnil Svetnik.

Corio je pretrgal vrstico in odprl paket. Njegov zadovoljni obraz je naenkrat otrpnil kot v smrtnem krču. V škatli je bila samo velika otroška punčka. O tistem, kar je iskal, pa — niti sledu...“

Divje je zgrabil punčko, jo razbil, pregledoval vsak kos njenih ostankov posebej, brskal po papirju:

„Kaj si napravil s smaragdi, ki si

le stanovalo, in vstopil v slabo razsvetljen hodnik. Številne nevarnosti, skozi katere se je prebil v življenju, so izostrile Svetnikove čute. Že pri hišnih vratih je slišal govorjenje. Tiho je smuknil za palmo v lesenem zaboji, ki je stala v koru hodnika. Nekdo je telefoniral...“

Svetnik je slišal ime, ob kateremu mu je zastal dih. Tisti, ki je govoril po telefonu, je vprašal za Coria. Simonu se je posvetilo... Odšel je kar najhitreje, je mogel. Jannie ni hotel vznemirjati. Odločil se je, da bo zjutraj telefoniral. Zdaj je imel druge skrbi.

■

V soboto zjutraj je Scotland Yard dobil sporočilo, da so zmanjkali smaragdi tovarnarja Openheima. Tatvine je bil osumljen zasebni detektiv.

Prejšnji dan je zavarovalnica sporočila Openheimu, da bo to noč nadomeščal dosedanjega čuvaja, ki je nenadoma zbolel.

„To je spet Svetnikovo maslo,“ je divjal inšpektor Corio.

„Neumnost,“ ga je miril inšpektor Teal. „Svetnik se je umiril.“

„Dokazal vam bom nasprotno. Prepustite ta primer meni. Končno bomo ujeli tatu z zadostnimi dokazi. Tokrat se nam ne bo izmuznil.“

„Če ste prepričani, da se vam bo to posrečilo, prosim...“

„Tat lahko proda nakit samo na enem kraju v vsem Londonu. Pokazal vam bom, kje.“

■

Simon Templar je korakal po Band Streetu.

Pod pazduho je nosil paket, zavrt v temen papir. Izza vogala sta pred njim, kot bi zrasla iz zemlje, stopila inšpektorja Teal in Corio.

„Zdi se mi, da je bila moja predpostavka popolnoma točna,“ je rekel Corio, ne da bi odgovoril na Svetnikov pozdrav, in mu iztrgal paket iz rok.

Inšpektor Teal je potegnil revolver.

„Simon, kaj ti je bilo tega treba. Ali te nisem lepo prosil, da pusti pri miru te neumnosti.“

„Nimam pojma, o čem govorite, inšpektor,“ je hladno odvrnil Svetnik.

Corio je pretrgal vrstico in odprl paket. Njegov zadovoljni obraz je naenkrat otrpnil kot v smrtnem krču. V škatli je bila samo velika otroška punčka. O tistem, kar je iskal, pa — niti sledu...“

Divje je zgrabil punčko, jo razbil, pregledoval vsak kos njenih ostankov posebej, brskal po papirju:

„Kaj si napravil s smaragdi, ki si

Najlepša stran

Anatole France je bil na glasu, da rad odkriva mlade pesniške talente in jih bodri. Nekoč, ko je bil doma s prijateljem, ga je obiskal mlad pesnik, ki mu je bil poslal pred dnevi v oceno svojo prvo pesniško zbirko. Pisatelj mu je zbirko vrnil in rekel z dobrohotnim nasmehom:

„Sijajna zbirka!“

Mladi pesnik ni mogel verjeti svojim ušesom.

„Ah, mojster, mar mislite resno?“

„Pa še kako resno!“ je odvrnil Anatole France. „Vso noč nisem zatisnil očesa, ker se nisem in nisem mogel odtrgati od vaših pesmi. Posebno tista na strani 68 mi ostane neizbrisno v spominu. Povejte sami, ali ni ta pesem res višek vaše ustvarjalne moči?“

Mladi pesnik je odprl knjigo, poiskal stran 68, prebral pesem in priznal, da je res najboljša, kar jih je kdaj napisal. Bil je v devetih nebesih. Hvaležno se je zahvalil pisatelju in ves navdušen odšel.

Tedaj je prijatelj vprašal Anatola, ali je zbirko v resnici prebral.

„Še odprl je nisem,“ je odgovoril slavni pisatelj.

„Kako potem? In stran 68...?“

„To pa je moj trik, ki vselej užje,“ je odvrnil. „Mene prav nič ne stane, tem revčkom pa prinaša toliko veselja!“

„Kaj pa, če bi bila ta stran slučajno prazna?“ je vprašal prijatelj.

„Potem bi to imel za strupeno ironijo,“ je odvrnil France smeje, „in tudi to bi mu koristilo. Pa še kakol!“

■

jih sinoči ukradel pri Openheimu?“

je pihal v Svetnika.

„Kako neumno vprašanje,“ je odvrnil Templar in se obrnil k inšpektorju Tealu. „Inšpektor, ko smo že pri tem, vam bom pokazal, kje boste našli nakit.“

„Torej vendar veste nekaj o smaragdih?“

„Še preveč.“

Svetnik ju je peljal proti Piccadillyju in spotoma pripovedoval: „Nekoč je živel prebrisan detektiv. Že po nekaj letih službe je ugotovil, da je treba veliko in naporno delati, preden najdeš kakšnega ubijalca ali tatu. In izumil je veliko lažji način, kako pripraviti kriminalce, da sami priznajo svoje zločine. Neki tat, recimo, ukrade diamantno ogrlico, pa je ne more pretihotapiti čez mejo. Telefonira temu detektivu in detektiv mu reče, naj ogrlico pusti na določenem kraju. Nekaj dni pozneje detektiv na tajinstven način ugotovi, kje je ogrlica skrita, vrne jo lastniku in dobi lepo nagrado, ki si jo razdeli s tatom — kooperantom...“

Prišli so do nekega hotela na Charing Crossu.

„Izvolita vstopiti,“ ju je povabil Svetnik.

Corijev obraz je bil mrtvaško blede.

„Boste zahtevali ključ ali pa morda želite, da namesto vas to storim jaz?“

ga je vprašal Svetnik. „Vratar vas v vsakem primeru pozna. Pač pa vas, morda, ne pozna pod pravim imenom.“

„Ne vem, o čem govorite. Zastonj se trudite,“ je negotovo odgovoril Corio in dejal Tealu: „Tukaj imam sobo, ki mi pride prav, kadar ostane v mestu ponoči. Seveda razumete, zakaj se nisem prijavil pod pravim imenom. Nimam rad, da ljudje vedo, kdo sem. Gospod Templar je na neki način zvedel za to sobo in zdaj bi rad rešil svojo kožo na tuj račun.“

„Vseeno stopimo gor, da slišiva konec te zgodbe,“ je odgovoril Teal.

Corio je vzel ključ in napotili so se v sobo v tretjem nadstropju.

Svetnik je sedel na posteljo, si prižgal cigareto in nadaljeval s svojo zgodbo:

„Kdo ve, koliko časa bi ta spretni detektiv uspešno opravljal svoje delo, če mu njegovi uspehi ne bi stopili v glavo. Hotel se je proslaviti še s tem, da bi ulovil znanega bandita in prevaranta Svetnika Simona Templarja. Vedel je, da Svetnik nikoli ne beži pred lepim dekletom. In to je bil temelj njegovega načrta. Neko dekle se je slučajno seznanilo s Templarjem in mu natvezilo zgodbo o smaragdih in Openheimovem izkoriščanju delavk. Svetnik je zagrabil vabo in sklenil, da mora kaznovati brezobzirnega izkoriščevalca. Dekle mu je celo natanko opisalo, kje so smaragdi in kako lahko pride do njih. Toda Svetnik je imel srečo in je slučajno slišal, kaj je dekle telefoniralo fantu, ki se piše Corio...“

Corio je hotel nekaj reči.

„Počakajte malo,“ ga je ustavil inšpektor Teal. „Zgodba postaja prav zanimiva. Ali ste ukradli smaragde, Simon?“

„Nisem znorel. Vedel sem, da me Corio ne bo čakal v Openheimovi hiši. Trdno je bil prepričan, da bom svoj plen prinesel v bar na Bond Streetu. V zadnjem trenutku sem dekletu dejal, da ne bom ukradel Openheimovih smaragdov, ker imam važno delo drugje. Dekle je bilo razočarano. Najbrž je telefonirala Coriu in ta je seveda, takoj dal nova navodila. Danes me je namreč dekle prosilo, naj dvignem neki paket iz garderobe na kolodvoru Victoria in naj ga prinesem na Piccadilly. Takoj sem razumel, v čem je trik. Corio je ukradel smaragde in bi mi jih zdaj rad podtaknil. Dvignil sem paket. Imel sem prav. V njem sem našel smaragde, toda ne vseh... Ostali smaragdi so najbrž v tej sobi. Igro sem odigral do konca. Prišel sem na Bond Street in vidva sta me tam čakala. Na Corijevo žalost pa sem pod pazduho imel drug paket, zavrt v enak papir.“

Corio se je presedel, kot bi sedel na žerjavici. Gledal je, kako bi izginil, toda inšpektor Teal ga je zadržal.

Svetnik je prijel blazino, razrezal prevleko in iz perja potegnil vrečico s smaragdi.

Domislice

● Prvi nauk demokracije:

vsil ljudje so zanimivi.

● Poroka je prvi korak do razporeke.

● Kdor prezre vsako idejo,

ne spleza na zeleno vejo.

● Zakon je večšina živeti

v dvoje tako srečno, kot bi

živeli, če bi bili ostali sami.

● Mladost pride samo enkrat,

pomlad vsako leto.

Takrat sem bil star devet let in stanovali smo v hiši, ki je imela 118 nadstropij — in to sploh ni bila posebno visoka hiša proti nekaterim drugim, ki so imele še več nadstropij. V našem mestu je sploh dosti zelo visokih hiš. Mi smo stanovali v 108. nadstropju. „Mi“, to pomeni mama, moja sestra Mojca in jaz. Bilo je poletje in končal sem tretji razred. Imel sem polno sobo igračk — samih električnih, seveda, ker z drugačnimi se sploh nisem maral igrati. Tistega dne pa mi je bilo vsega dovolj. Sedel sem v

PETER VALES

Stopnice

kotu, gledal v zrak in prav ničesar pametnega se nisem domislil. Mojca je stala pred slikarskim stojalom in packarila po platnu.

„Mojca, kaj bi delal?“

„Igraj se,“ je rekla.

„Ne ljubi se mi.“

„Pa beri kako knjigo. Samo mir mi daj.“

„Knjigo! Ne ljubi se mi.“

„Zares huda reč! Kaj bi ljudje rekli, če bi jaz zdaj nehal slikati in bi rekla: „Ne ljubi se mi!“ Vsi bi prišli sem in zahtevali, naj takoj slikam naprej.“

Takšna je bila ona. Mojca, največja domišljavka! Če si jo poslušal, si moral misliti, da je najboljša slikarka na svetu.

„Ampak meni se zares nič ne ljubi.“

Potem sem bil nekaj časa tiho. Slednjič je Mojca rekla:

„Veš kaj? Pojdi na stopnišče in preštej, koliko je v naši hiši stopnic.“

„Štejem naj stopnice?“ sem obupano zavpil.

„Se nihče jih do danes ni preštel. Ti boš prvi. Bomo vsaj vedeli, koliko jih je, in bomo vsem povedali, mogoče boš prišel še v časnike.“

Pomislil sem in nazadnje pristal, čeprav nisem bil preveč navdušen.

„Dobro, kje je ključ od dvigala? Popeljem se dol.“

„Potem pa boš sopihal do 108. nadstropja? Jaz bi raje začela šteti od tod navzdol in se nato pripeljala z dvigalom gor,“ je rekla Mojca. Že zopet je imela prav! Postavila se je s čopičem pred stojalo, jaz pa sem odšel.

Našel sem 1888 stopnic! Ali veste, koliko je to? Štel sem jih najmanj pol ure, mogoče pa je bila cela ura. Od nadstropja do nadstropja je bilo povsod dvakrat po osem stopnic. Zatem sem se z dvigalom vrnil.

Mojca je privzdignila obrvi:

„No?“

„1888 jih je. Zdaj pa sem lepo utrujen. V vsakem nadstropju je šestnajst stopnic.“

Sedel sem zopet v svoj kot. Mojca je bila nekaj časa tiho, potem pa je nenadoma vprašala:

„Ali nisi rekel, da je med vsakim nadstropjem šestnajst stopnic?“

„Seveda.“

„Čemu pa si potem tekal po vsej hiši? Zadoščalo bi ti prešteti stopnice enega samega nadstropja, vzeti svinčnik in pomnožiti z številom nadstropij. Prihranil bi si ves trud! Zato se vendar učimo množenja!“

Vzeti svinčnik in pomnožiti, je rekla. Sprva sem jo gledal kot zaboden, nato pa sem zatulil:

„In tega mi nisi mogla povedati prej!“

■

Naslednji večer sta Svetnik in dekle večerjela v majhni restavraciji.

„Smaragdi so v Openheimovi delovni sobi v prvem nadstropju. Poleg njegove sobe je soba njegove hčerke, vmesni zidovi pa so zelo tenki. Dobro sem ga slišala, ko je rekel: „Če bi kdo poizkušal ukrasti smaragde, jih bo iskal v blagajni. Kdo neki bi pomislil, da jih imam skrite na knjižni polici, zadaj za debelimi enciklopedijami. Celo detektiv, ki ga je najela zavarovalnica, misli, da so smaragdi v blagajni.“

„Torej se tudi zasebni detektiv vrti okrog hiše?“ Svetnik si je pazljivo zapomnil vsako besedo.

„Detektiv pride vsak večer ob sedmih in ostane do jutra, dokler ne pridejo služabniki. Zakaj me tako izprašujete? Mar mislite, da bi lahko ukradli smaragde?“ ga je vprašujoče pogledala dekle.

KRYVA DRAMA OB OLIMPIJSKIH IGRAH

Sobotni spopad med policijo in demonstranti proti vojni v Vietnamu je bil, čeprav je po svoji silovitosti menda prekosil vse dosedanje tovrstne neredi v Nemčiji ter je zahteval celo vrsto poškodovanih, žal samo „nedolžen“ uvod v izroditev olimpijskih iger v poravnavanje političnih računov. V turek München namreč ni bil več v središču mednarodnega zanimanja kot olimpijsko mesto, marveč kot prizorišče krvave drame.

Skupina palestinskih gverilcev se je v turek vthotapila v olimpijsko naselje, kjer so napadli izraelske športnike. Napadalcu so dva športnika ubili pri prvem spopadu, ostale pa so obdržali kot talce in zahtevali, da mora izraelska vlada izpustiti 200 političnih jetnikov. Sledila so dolgotrajna pogajanja, končno pa je prišlo do oborožene spopada na letališču, ko je policija začela streljati na ugrabitelje, da bi „osvobodila“ njihove žrtve. Med spopadom je zgubilo življenje vseh 9 talcev, nadalje sta bila ustreljena 2 ugrabitelja ter 1 policist.

Tragični dogodek je razumljivo zasenčil olimpijske igre in v trenutku, ko pišemo te vrstice, še ni znano, ali olimpiada ne bo predčasno zaključena. Dogodek pa je hkrati

ŠPORTNI

ti tudi novo opozorilo vsem tistim, ki v kakršnikoli obliki nosijo odgovornost za današnji položaj na Bližnjem vzhodu, kajti münchenska drama je vendar le eden izmed neštetihih krvavih dogodkov, ki si zdaj že skozi leta sledijo v okviru medsebojnega obračunavanja med Izraelom in arabskimi deželami.

Vsa svetovna javnost je ogorčena in najostreje obsoja neposredne akterje pa tudi duhovne očete münchenske tragedije. Za tako dejanje namreč ne more biti opravičila; tudi politični boj, pa naj bo še tako trd in brezobziren, mora imeti svoja pravila, mora poznati svoje meje. Vendar pa bi bilo povsem zgrešeno, če bi zdaj obsojali Arabce v celoti in zahtevali proti njim „povračilne ukrepe“. Korenine zla so globlje in se bo v bodoče takim in podobnim obračunavanjem mogoče izogniti šele tedaj, ko bodo odstranjeni vzroki za napeti položaj na Bližnjem vzhodu.

Na olimpijske igre v Münchnu, ki so se dober teden odvijale v duhu mednarodnega prijateljstva in sijajnih športnih dosežkov, je legla temna senca. Ali bodo igre sploh izvedene do konca, bo odločil šele mednarodni olimpijski komite.

FISCHER PREMAGAL SPASSKEGA

Dvoboj med Spasskim in Fischerjem za naslov svetovnega prvaka v šahu se je končal z zmago ameriškega izzivalca. Dosedanjí prvak Boris Spasski se je vdal v 21. partiji, ki je po prekinitvi ni več nadaljeval. Robert Fischer je tako zbral 12,5 točke, medtem ko je njegov nasprotnik uspel dobiti le 8,5 točke.

Z zmago ameriškega velemejstra Fischerja nad sovjetskim svetovnim prvakom Spasskim je bilo prekinjeno dolgoletno vodstvo Sovjetske zveze v svetovnem šahu. Svetovni šahovski prestol so sovjetski šahisti zavzeli namreč že leta 1927, ko je Aljabin premagal Capablanca, in ga imeli v svoji posesti vse doslej.

Robert Fischer, ki je zdaj postal 11. svetovni prvak v zgodovini šahovskih prvenstev, je svoj „pohod“ začel leta 1958 na mednarodnem turnirju v Portorožu, ko se je prvič uvrstil na turnir kandidatov in postal najmlajši velemejster na svetu. Od takrat se je njegovo ime vedno spet pojavljalo v svetu šaha, kjer je takorekoč neprekinjeno hitel od uspeha do uspeha; zdaj je dosegel končni cilj: postal je najboljši šahist sveta.

Dvoboj Spasski-Fischer se je začel v znamenju najrazličnejših „spodrsiljav“, ki jih je izzval Fischer s svojim nešportnim obnašanjem. Marsikaj od tega bo po sedanjih obzajah pozabljenega, ostane pa vprašanje, kakšen bo Fischer za nasprotnike in prireditelje raznih tekmovanj zdaj, ko si je priboril položaj „kralja šaha“.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.35 Slovenska oddaja — 15.30 Se vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 9. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja glasba — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.40 Mednarodni delovni trg — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorje — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Poskočna in zabavno — 14.00 Zabavna glasba — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Program v orehovi lupini — 22.30 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 10. 9.: 6.10 Igra na orgle — 6.35 Koračnice — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska priprave — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.05 Ogledalo Mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 18.00 Koroško kulturno obzorje — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 11. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja glasba — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Sonce, poletje in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Koroška v pesmi in glasbi — 13.30 Knjižni kotiček — 14.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 To radi poslušamo — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 19.05 Od melodije do melodije — 19.50 Note in beležke — 20.10 Operetne melodije — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 12. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja glasba — 6.27 Kmetijska oddaja — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 10.45 Poslušaj glasove poletja, roman — 14.30 Glasbeni avtogrami — 15.00 Ljudska glasba iz Koroške — 16.30 Otroška oddaja — 18.45 Oddaja sindikalne zveze — 19.50 Note in beležke — 20.10 Glasba iz alpskih dežel.

Sreda, 13. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja glasba — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.45 Poslušaj glasove poletja, roman — 11.05 Ljudske viže — 13.30 Zborovska glasba — 14.30 Srečanje — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 18.50 Oddaja združenja industrialcev — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Deklica s kozo — 21.15 Zabavna glasba — 21.30 Zvezne dežele poročajo.

Četrtek, 14. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja glasba — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.45 Poslušaj glasove poletja, roman — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Koroške pokrajinske slike: Dolina Gegend — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Otroška oddaja — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.50 Note in beležke — 20.10 Večer pesnikov v Ligitu — 21.00 Iz domačega glasbenega življenja.

Petek, 15. 9.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja glasba — 6.50 Glasbeni mozaik

— 9.00 Poletje, sonce in glasba — 10.45 Poslušaj glasove poletja, roman — 11.03 Ljudske viže iz Tirolske — 15.00 Zborovska glasba — 16.30 Otroška oddaja — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Mož in žena.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 9. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 10. 9.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 11. 9.: 13.45 Informacije — Iz ljudstva za ljudstva (Pogovor z Bajdlovim očetom v Lobniku).

Torek, 12. 9.: 9.30 Sestanek s popevkari — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Po lovčevih stelah.

Sreda, 13. 9.: 13.45 Informacije — Poper in sol.

Četrtek, 14. 9.: 13.45 Informacije — Mladina poje — Cerkev in svet.

Petek, 15. 9.: 13.45 Informacije — Glasbena skrinjica.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 9. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Pihalni orkester RTV Ljubljana — 12.10 Pojo naši operni pevci — 12.40 Po domače — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Dva rondoja — 16.40 Z orkestrom Heinz Kliesling — 17.50 Z ansambлом Jožeta Privška — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Z ansambлом Borisa Kavčiča — 20.00 „V soboto zvečer“: Olimpiada znanja — Radijski radar — 21.22 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljenke — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 10. 9.: 4.30 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.38 Skladbe za mladino — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 13.30

Za globaško žegnanje v nedeljo
10. septembra 1972 bo v gostilni pri
Soštarju s pričetkom ob 16. uri

veselica

Za ples igra ansambel „Veseli
Rožani — Die fidelen Rosenfaler“.

Vabljeni!

AVSTRIJA 1

Sobota, 9. 9.: 9.30 Olimpiada — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Olimpiada — 22.00 Čas v sliki ter nadaljevanje olimpijskih iger.

Nedelja, 10. 9.: 8.00 Olimpiada — 18.30 Višek olimpijskih iger z zaključno slavnostjo — 20.30 Čas v sliki — 20.45 Francoski film — 22.40 Čas v sliki in šport.

Ponedeljek, 11. 9.: 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.55 Pujske Debelinko — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Bonanza — 22.10 Čas v sliki in šport.

Torek, 12. 9.: 18.00 Tečaj angleščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.55 Obiralci bombaža — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 400 let španske jahalne šole na Dunaju — 21.45 Čas v sliki.

Sreda, 13. 9.: 11.00 Ženske so pač boljše diplomati — 12.35 Telesport — 16.30 Za otroke — 17.35 Lassie, zgodba psa — 18.00 Tečaj francoščine — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Panorama — 21.20 Goli Hamlet — 22.55 Čas v sliki.

Četrtek, 14. 9.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Avstrijska carina — 18.00 Tečaj italijanščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 športni mozaik — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Špijski film — 21.50 Čas v sliki — 22.00 Boj za ljubezen in priznanje.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Petek, 15. 9.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Carmen Jones — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.50 Oddaja sindikalne zveze — 18.55 Jezdec iz Padole — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Televizijska igra — 21.25 Novinarski razgovor — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Zdravnik in deklica, film.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA 2

Sobota, 9. 9.: 16.30 Za otroke — 17.00 Za družino — 18.00 Tedenski obzorje — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 19.24 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.26 Čas, komedija — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Sovražijo in ljubijo (Vol-kovi v ovčjem kožuhi).

Nedelja, 10. 9.: 17.20 Za otroke — 18.50 Za družino — 19.15 Otrokom za lahko noč — 19.20 Na strehi sveta — 20.05 Moji zeti in jaz — 20.30 Čas v sliki — 20.45 V lastni zadevi — 22.00 Čas v sliki.

Ponedeljek, 11. 9.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Stari sodnik — 21.15 Nekega dne v septembru — 21.45 Telereprize.

Torek, 12. 9.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Oddaja Henrija Lewisa — 21.03 Telereprize.

Sreda, 13. 9.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Carmen Jones, film — 21.55 Telereprize.

Četrtek, 14. 9.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Rezervni tank Alaska — 21.15 Glasba — 22.05 Telereprize.

Petek, 15. 9.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Ali poznate to melodijo? — 21.15 Razgovor — 22.05 Telereprize.

Schwerpunkt Programm

legenden
holen
leben

Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 16.00 Nedeljska športna popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Godala za lahko noč — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 11. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Glasbena pravljica — 9.40 Revijski orkester Dolf van der Linden — 12.10 „Zlati vek“, D. Šostakovič — 12.40 S harmonikarskim orkestrom „Svoboda“ št. Vid — 14.10 Ljudske pesmi sveta: Velika Britanija — 14.30 Voščila — 15.40 Melodije mojstrov lahke glasbe — 16.40 Z orkestrom Boston Pops — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Popevke in pesni ritmi — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Z ansambli „Štirje kovači“ — 20.00 Operni koncert — 21.30 Tipke in godala — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 S popevkami po svetu.

Torek, 12. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Opera matineja — 9.05 Draga Mojca — 9.35 Slovenske narodne in različnih priredbah — 12.10 Glasbene sličice Karola Pahorja — 12.40 Z domačimi godci in ansambli — 14.10 Od melodije do melodije — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 16.00 Vrtljak — 16.40 Z orkestrom Robert Hanell — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V turek nasvidenje — 18.45 Poje Lado Leskover — 19.15 Z ansambli Dorka Škoberneta — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 „Svetlinik“, radijska igra — 21.36 Lahka glasba — 22.15 S popevkami po svetu — 23.15 Pri skladatelju Danijelu Švari.

Sreda, 13. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.25 Popevke in zvoki — 12.10 Iz slovenske operne literature — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Skladatelji Glasbene matice in Novih Akordov: Peter Jereb — 14.30 Voščila — 15.40 Majhen recital pianista Leona Engelmanna — 16.40 Z orkestrom Vierslav Matušik — 17.10 Poletno glasbeno popotovanje — 18.15 Igramo za vas — 18.45 Naš gost — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 21.20 Z velikimi zabavnimi orkestri — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 14. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.10 Uvertura in sulta — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 Pesem iz mladih grl — 14.30 Z ansambli Alja Sosa — 14.45 „Mehurčki“ — 15.40 Poje mezzosopranistka Marilyn Horne — 16.40 Z orkestrom Heinz Hötter — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Orgle v ritmu — 18.45 Naš podlistek — 19.15 Z ansambli Francija Puharja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Sto let slovenske lirike — 22.15 Iz albuma izvajalcev jazz — 22.40 Plesni zvoki.

Petek, 15. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Opera matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Melodije za prijetno razvedrilo — 12.10 Ogrski plesi Johanna Brahmsa — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.10 Mali koncert za mladino — 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.40 Z orkestrom Michel Legrand — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Operni koncert — 18.50 Kitara v ritmu — 19.15 Z ansambli Borisa Franka — 20.00 Narodne pesmi Avstrije — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz pogovora domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 9. 9.: 13.20 Olimpijske igre München 72 — 14.55 Olimpijske igre München 72 — 18.00 Obzorje — 18.10 Po domače s Henčkovim ansambli — 18.25 Mozaik — 18.30 Serijski film — 18.55 Olimpijske igre München 72 — 20.00 Dnevnik — 20.35 Olimpijske igre München 72 — 21.10 Moj prijatelj Toni — 22.05 Olimpijske igre München 72 — 0.25 Poročila.

Nedelja, 10. 9.: 9.00 Madžarski pregled — 9.40 Po domače — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.25 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.30 Mestce Peyton — 12.20 Kažipot — 14.00 Olimpijske igre München 72 — 18.30 Razgovori — 19.30 Olimpijske igre München 72 — 20.40 Dnevnik — 21.10 Olimpijske igre München 72 — 22.10 Poročila.

Ponedeljek, 11. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 18.15 Obzorje — 18.30 Kremenčkovi — 18.55 Mozaik — 19.00 Zdravo mladi — 19.45 Kratki film — 20.00 Dnevnik — 20.30 O'Flaherty z viktorjanskim križcem — 21.10 Diagonale — 21.50 Jugoslavlani na olimpijskih igrah — 22.45 Poročila.

Torek, 12. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 17.15 Madžarski pregled — 18.15 Obzorje — 18.30 Gostje slovenske popevke — 19.00 Mozaik — 19.25 Odkritje televizije — 20.00 Dnevnik — 20.35 Festival športnih in turističnih filmov v Kranju — 22.25 Poročila.

Sreda, 13. 9.: 8.20 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 18.15 Obzorje — 18.30 Jazz na ekranu — 19.00 Mozaik — 19.20 S kamera po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.30 Pred praznovanjem v Cerknem — 21.15 Za Lukrecijo — 22.10 Poročila.

Četrtek, 14. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 18.15 Obzorje — 18.30 Vsi vlaki sveta — 18.55 Mozaik — 19.00 Mestce Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.30 Večer žrnogorske TV.

Petek, 15. 9.: 9.30 Šolska oddaja — 14.40 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 18.15 Obzorje — 18.25 Naši operni pevci: Rudolf Franci — 19.00 Mozaik — 20.00 Dnevnik — 20.25 Reportaža — 20.55 Veliki lov, film.